

Canisterapie z pohledu canisterapeuta

Petra Hrabalová

Bakalářská práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petra HRABALOVÁ**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Canisterapie z pohledu canisterapeuta**

Zásady pro vypracování:

**Analýza literárních pramenů a zpracování teoretických východisek.
Příprava výzkumu, výběr a charakteristika výzkumného souboru.
Realizace kvalitativního výzkumu: Vliv canisterapie na canisterapeuty.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.**

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CARAS,R. Zvířata, která změnila člověka. Praha: Translation, 1999. ISBN 80-86182-25-8.

FICHEROVÁ, B.; DELZIOVÁ, S. 4 nohý Einstein. Praha: Translation, 1999. ISBN 80-240-0759-2.

GALAJDOVÁ,L. Pes lékařem lidské duše aneb Canisterapie. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-7169-789-3.

NERANDŽIČ, Z. Animoterapie, aneb, Jak nás zvířata léčí. Praha: Albatros, 2006. ISBN 80-00-01809-8.

VELEMÍNSKÝ, M. Zooterapie ve světle objektivních poznatků. České Budějovice: DONA s.r.o., 2007. ISBN 978-80-7322-109-6.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Hana Včelařová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

18. ledna 2010

Termín odevzdání bakalářské práce:

7. května 2010

Ve Zlíně dne 18. ledna 2010

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 7.5.2010

.....
.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Tématem mé bakalářské práce je canisterapie. V teoretické části se zabývám vznikem a vývojem zooterapie, neboť zní se canisterapie vyčleňuje. V další kapitole více rozvádím pojem canisterapie, opět se zabývám jejími historickými etapami. Dále ji pak rozčleňuji na formy, metody, cíle a techniky. V poslední kapitole pak poukazuji na canisterapeutický tým. Neboli samotného canisterapeuta a canisterapeutického psa. V praktické části jsou vypsány rozhovory s canisterapeuty, které jsem zpracovávala polostrukturovaným rozhovorem, který má poukázat jaký vliv má vlastní canisterapie na canisterapeuta.

Klíčová slova: zooterapie, canisterapie, canisterapeutický tým, canisterapeut, pes

ABSTRACT

The theme of my work is canistherapy. The theoretical part deals with the emergence and development of zotherapy, canistherapy because it excludes. In the next chapter more divorcing the concept of canistherapy, again deals with its historical stages. Furthermore it then broken down to the forms, methods, objectives and techniques. In the last chapter will point out canistherapy team. Or to canistherapist and canistherapy dog. The practical part is listed with canistherapist interview that I Works interviewed by me to highlight their impact canistherapy on canistherapist.

Keywords: zotherapy, canistherapy, canistherapy team, canistherapist, dog

Ráda bych chtěla poděkovat Mgr. Michalu Gajovi a Veronice Jarešové, kteří mě neustále zásobovali novými nápady. Kolegyním a kolegům: Michaele Trávníčkové za opravení chyb, Markétě Mitášové za zapůjčení diktafonu a nasměrování k lepšímu výzkumu, Janě Frydrychové za trpělivost, Janě Jurčíkové za poradenství a v neposlední řadě také Marku Bujnoškovi a Ondrovi Vjaclovskému. Nakonec musím velmi poděkovat všem canisterapeutům, že si na mě udělali čas a odpověděli na mé dotazy. S nimi jsem prožila několik kouzelných chvil, které mi pomohly pochopit jejich důležitost a potřebnost. V první řadě chci poděkovat Gabriele Slušítkové a jejímu Merlinovi za obrovské množství informací a kontakt na dalšího canisterapeuta. Haně Outratové za vstřícnost, Renatě Hejtmánkové s Kessi za můj úplně první kontakt s canisterapií. V roce 2009 měla přednášku o canisterapii u nás na fakultě humanitních studií a tím nastartovala moji zvědavost. Jsem ráda, že si na mě udělala čas i tento rok. Radce Růžičkové děkuji za poskytnutí fotek do mé bakalářské práce a obsáhlost poskytnutých informací. Janovi Fagošovi za mužský element pro můj výzkum.

„Pes a člověk mohou vytvořit tak silný vztah proto, že dokážou vzájemně pochopit své citové reakce. Pes má možnost mít větší radost ze života než my, a tento pocit z něj vyzařuje natolik silně, že se z něj těšíme i my lidé.“ (J. Masson).

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 ZOOTERAPIE	13
1.1 DĚJINY ZOOTERAPIE	13
1.2 TYPY ZOOTERAPIE PODLE METOD	18
1.3 MÉ VLASTNÍ ZKUŠENOSTI SE ZOOTERAPIÍ	20
2 CANISTERAPIE	23
2.1 PES V DĚJINÁCH LIDSTVA	23
2.1.1 Starověk.....	23
2.1.2 Antické období	24
2.1.3 Středověk.....	25
2.1.4 Novověk	25
2.1.5 Po 1. světové válce	25
2.2 CO TO JE CANISTERAPIE	26
2.3 VÝVOJ CANISTERAPIE V ČESKÉ REPUBLICE	27
2.4 HLAVNÍ POUŽÍVANÉ METODY CANISTERAPIE	27
2.5 FORMY CANISTERAPIE	28
2.5.1 Individuální forma.....	28
2.5.2 Skupinová forma	29
2.5.3 Návštěvní program	29
2.5.4 Jednorázové canisterapeutické a kynologické aktivity.....	29
2.5.5 Pobytový program	29
2.5.6 Rezidentní forma.....	30
2.6 CANISTERAPEUTICKÉ TECHNIKY	30
2.6.1 Polohování.....	30
2.6.2 Odbourávání strachu ze psů	32
2.6.3 Cílené canisterapeutické techniky	32
2.7 CÍLE CANISTERAPIE	32
2.8 ZÁSADY CANISTERAPIE	34
2.9 ÚČASTNÍCI CANISTERAPIE	35
2.9.1 Klienti canisterapeutické činnosti	36
2.10 CANISTERAPEUTICKÉ CENTRUM ZLÍN	37
3 CANISTERAPEUTICKÝ TÝM	38
3.1 ROZDĚLENÍ PSŮ PODLE PŮSOBENÍ V SOCIÁLNÍ OBLASTI	38
3.1.1 Servisní – asistenční pes.....	38
3.1.2 Diagnostičtí psi.....	39
3.1.3 Záchranářští psi	40

3.2	CANISTERAPEUTICKÝ PES	40
3.2.1	Kritéria výběru canisterapeutického psa	41
3.2.2	Veterinární péče o canisterapeutického psa	42
3.3	CANISTERAPEUT	42
3.4	CANISTERAPEUTICKÉ ZKOUŠKY	43
3.5	ZHDNOCENÍ CANISTERAPEUTICKÉ PRÁCE	45
II	PRAKTICKÁ ČÁST	46
4	PROJEKT VÝZKUMU	47
5	PŘÍPRAVNÁ FÁZE VÝZKUMU.....	48
5.1	VÝZKUMNÝ PROBLÉM	48
5.2	CÍLE VÝZKUMU	48
5.3	DRUH VÝZKUMU	48
5.4	ZNĚNÍ STĚŽEJNÍCH BODŮ A OTÁZEK V POLOSTRUKTUROVANÉM ROZHOVORU	49
5.5	VÝZKUMNÝ VZOREK	50
6	PRŮBĚH ZÍSKÁVÁNÍ DAT	51
7	SEZNÁMENÍ S RESPONDENTY	52
7.1	ZPRACOVÁNÍ ZÍSKANÝCH DAT.....	53
8	ANALÝZA VÝSLEDKŮ	54
8.1	OBLAST: SEZNÁMENÍ	54
8.2	OBLAST: PRVNÍ DOJEM	54
8.3	OBLAST: ROLE PSA	55
8.4	OBLAST: PŘÍPRAVA.....	57
8.5	OBLAST: ČASOVÁ VYTÍŽENOST	58
8.6	OBLAST: RODINA A OKOLÍ	59
8.7	OBLAST: VOLNÝ ČAS	60
8.8	OBLAST: POSLÁNÍ NEBO VOLNOČASOVÁ AKTIVITA	61
8.9	OBLAST: POHLED NA LIDI	62
8.10	OBLAST:PROŽÍVÁNÍ.....	63
8.11	OBLAST: ZMĚNA HODNOTOVÁ ORIENTACE	63
8.12	OBLAST: USPOKOJENÉ POTŘEBY A OČEKÁVÁNÍ.....	64
8.13	OBLAST: NEGATIVNÍ ZKUŠENOST	65
9	INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	67

9.1	OBLAST: SEZNÁMENÍ	67
9.2	OBLAST: PRVNÍ DOJEM	67
9.3	OBLAST: ROLE PSA	68
9.4	OBLAST: PŘÍPRAVA.....	68
9.5	OBLAST: ČASOVÝ VYTÍŽENOST	69
9.6	OBLAST: RODINA A OKOLÍ	69
9.7	OBLAST: VOLNÝ ČAS	70
9.8	OBLAST: POSLÁNÍ NEBO VOLNOČASOVÁ AKTIVITA	70
9.9	OBLAST: POHLED NA LIDI	71
9.10	OBLAST: PROŽÍVÁNÍ	71
9.11	OBLAST: ZMĚNA HODNOTOVÉ ORIENTACE.....	71
9.12	OBLAST: USPOKOJENÉ POTŘEBY A OČEKÁVÁNÍ	72
9.13	OBLAST: NEGATIVNÍ ZKUŠENOSTI.....	72
10	SHRNUTÍ.....	75
11	ZÁVĚR.....	77
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	78
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	80
	SEZNAM TABULEK.....	81

ÚVOD

Canisterapie je jednou z forem zooterapie. Pes dokáže člověka dostat do dobrého psychického i fyzického stavu. Myslela jsem, že je canisterapie v dnešní době docela známou terapií, ale i přesto jsem se setkala se spoustou lidí, kteří o této prospěšné činnosti psů nic nevědí. Když jsem zmínila psa jako pomocníka společnosti, většina si vybavila jen asistenčního psa pro nevidomé. Já osobně jsem se začala o canisterapii zajímat minulý rok, neboť jsme v hodině speciální pedagogiky měli názornou ukázkou práce canisterapeutického psa. Byla jsem natolik zaujata, že jsem si o této terapii začala vyhledávat více informací a rozhodla se, že se jí budu zabývat i ve své bakalářské práci. Avšak nejsem příliš spokojena s dostupnou literaturou, neboť je jí málo.

K psům tíhnu již od dětství, měla jsem to štěstí, že jsem vyrůstala se smečkou různorodých plemen, až si rodiče nakonec pořídili zlatého retrívra, který je znám svou společenskou povahou a láskou k lidem. I díky vlivu canisterapie jsem si pořídila před půl rokem svého vlastního psa, černého labradora, který se stal mým věrným společníkem a přítelem.

Tato práce je vedena velmi subjektivním pohledem mě samé, neboť mi má pomoci pochopit fungování a principy canisterapie a jestli mám dispozice k tomu stát se canisterapeutem.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZOOTHERAPIE

Aby člověk lépe pochopil fungování canisterapie a její přínos pro společnost, je důležité vědět, co vyplývá ze slova zooterapie. Je to souhrn terapií se zvířaty. Dělí se na mnoho forem, typů a metod. V praxi se může zdát zooterapie jako jednoduchý proces, ale opak je pravdou. Je to značně složitá interakce. Zvířata nejsou jen tvorové, kteří mají základní potřeby jídla, pití, spánku a rozmnožování, ale také něco cítí a prožívají, stejně jako my. I díky tomuto zjištění se vyvinula také zooterapie.

1.1 Dějiny zooterapie

Zooterapie (animoterapie) je působení na zdraví člověka pomocí zvířat. „*Zvíře, které k člověku přilne, nedokáže rozlišit, zda je jeho pán ideálně krásný jako Adonis a Venuše či geniální jako Einstein nebo Mozart. To jenom pozná, kdo je má rád a kdo mu poskytne odpovídající ochranu, a za to se mu odvděčí podle svých přirozených schopností a možností. Milující a milované zvíře nezradí a nikdy neublíží, špatně vychované a nemilované zvíře může být naopak agresivní*“ (Nerandžič, 2006, str. 17). Nebo také jak uvádí kolektiv autorů. „*Pojmem zooterapie rozumíme pozitivní až léčebné působení zvířete na člověka*“ (Velemínský a kol., s. 30, 2007).

Zooterapie se rozlišuje podle typu zvířete. Nejznámější a nejpoužívanější je hipoterapie, terapie pomocí koní a canisterapie, terapie se psy. Méně užívaná je felinoterapie, kdy do role pomocníka je postavena kočka. Výběr zvířete je také podle regionálních zvyklostí. Součástí terapie může být lama, ale třeba i ryba, hmyz, různí hlodavci, ptáci, obojetníci, plazi, terapeutem může být i rostlina v květináči na stole (Nerandžič, 2006).

Využívání zvířat pro pomoc člověku, je stejně staré jako domestikace. Například řecký lékař Hippokrates propagoval jízdu na koni, která stimuluje organismus a zmírňuje průběh fyziologických onemocnění. Psi byli v antickém období používáni k vylizování ran a jejich čich k diagnóze některých chorob. Dále pak ve středověku v belgickém Geelu byla poprvé zvířata použita záměrně. V devátém století vznikl program, který byl poskytován handicapovaným osobám. Součástí této péče bylo využití zvířat terapie naturelle. V devadesátých letech osmnáctého století v Anglii byla založena sociální terapeutická instituce společností Society of Friends v York Retreat. Členové této společnosti se nazývali quakeri, jeden z hlavních William Tuke, založil tuto společnost, protože se mu

nelíbilo, jak se nakládalo s pacienty v blázincích a psychiatrických nemocnicích. Vyhledal lékaře, kteří nesouhlasili s využíváním násilí a silných medikamentů. Místo toho bylo pacientům naordinováno laskavé zacházení a důvěra, toho všeho součástí byl kontakt se zvířaty. Cílem bylo, aby se pacienti naučili pomocí zvířat například sebekontrolu. V Německu roku 1867 byl založen domov křesťanské pomoci Bethel, kde také využívali zvířata ke komunikaci a práci s lidmi. Původně byl tento domov založen pro pomoc epileptikům, později pro handicapované a toto zaměření centru zůstalo dodnes. Zaměstnávají více než pět tisíc zaměstnanců a poskytuje se péče více než pětitisícům postiženým. Domov tu našla všechna možná zvířata, od domácích mazlíčků až po hospodářská zvířata (Odendaal, 2007).

Za průkopníka psychoterapie za pomoci zvířat je považován americký psychiatr Boris Levinson. Pro zajímavost, případy ze svých sezení s pacienty prezentoval na výroční schůzi Americké psychologické asociace. Jeho kolegové přijali jeho pojednání velmi pochybovačně (Woloy, 2005).

Přesto v tomto oboru vydal velmi důležitou práci v roce 1962. Nazývala se *The dog as co - therapist* (Pes jako spoluterapeut). Následovalo vydání dalších prací jako například *A special technique in child psychotherapy* (Speciální postup v dětské psychoterapii) a *Pet psychotherapy: Use of household pets in the treatment of behavior disorders in children* (Psychoterapie využívající zájmová zvířata: Využití zvířat chovaných v domácnosti k léčbě behaviorálních poruch dětí). Jeho práce vyvrcholila v roce 1972 vydáním dvou dalších knih. *Pet-orientated Child Psychotherapy* (Dětská psychoterapie zaměřená na použití zvířat v zájmových chovech) a *Pets and Human Development* (Zvířata a lidská ontogeneze). Levinson totiž zjistil, že pomocí psa může snadno navázat kontakt s nedůvěřivým dítětem. Psychiatrickou praxi otevřel ve svém domě v New Yorku. Hlavními cíli bylo:

- Navodit kontakt mezi dítětem a zvířetem ještě před začátkem terapie v bezpečné rovině.
- Zvíře má hrát prostředníka v narušené komunikaci.
- Využít zvíře k překonávání psychických překážek.

V sedmdesátých letech dvacátého století se objevil na poli psychoterapie se zvířaty manželský pár Corsonových. Profesor Samuel a doktorka Elizabeth. Oba byli zaměstnáni v psychiatrické nemocnici při tamější Univerzitě v Ohio. Jejich důvod, proč používali

němé tváře pro svou práci, byl založen na nonverbální pozitivní komunikaci založené na moci zvířat, nabídnout lásku a jistotu. Jejich cíle byly:

- Zlepšit řeč beze slov mezi pacienty navzájem.
- Povzbuzovat sebedůvěru.
- Použít zvíře pro vidění reality života.

K většímu ověření působení síly zvířat na pacienty, podstoupilo padesát pacientů psychoterapii se zvířaty. Také proto, že ostatní terapie ke zlepšení jejich stavu selhaly. U 47 pacientů bylo zaznamenáno určité pozitivní zlepšení. Zbylí tři pacienti odmítli zvířata k sobě pustit či je jen tolerovat (Odendaal, 2007).

Psychiatr Katcher (Woloy, 2005) z Pensylvánské univerzity zformuloval následující pozitivní přednosti zvířat:

- Dokážou ulevit od samoty.
- Naplní potřebu o někoho pečovat.
- Zvíře dokáže zaměstnat člověka natolik, že nepodléhá pohodlnosti.
- Můžeme se zvířat dotýkat a je možné je hýčkat.
- Těšit se z jejich estetické hodnoty.
- Prohlubovat s jejich pomocí pocit bezpečí a jistoty.

Tyto cíle mohou odlehčit od pocitů deprese a zvyšují pocity pohody. Také může být prospěšné fyzické cvičení se zvířaty. Katcher rovněž došel ke stanovisku, že: *„Díky přítomnosti zvířete je terapeut vnímán důvěryhodněji, přičemž zvíře také poskytuje bezpečný a stimulující podnět k diskuzi. Jakmile dojde ke kontaktu a navození důvěry, je možné pokračovat v terapii“* (Odendaal, s. 61, 2007).

McCulloch opisuje ve své studii, jaké mají zvířata přednosti u pacientů trpící depresí. Tyto přednosti jsou:

- Nová společnost.
- Odpoutání od problémů, které je obklopovali.
- Pocit naplnění, že je zvířata potřebují.
- Láska.

- Osvobození od pocitů méněcennosti a sklíčenosti.
- Poskytnutí zabavení na dlouhé hodiny a dobré nálady.

McCulloch tvrdil, že zvířata by se měla prezentovat chronicky nemocným pacientům, postiženým osobám, lidem, kteří jsou osamělí a mají pocit beznaděje. Avšak také varoval předtím, aby lidé zvířatům nějakým způsobem neublížovali. Musely se brát v potaz různá rizika. Jako například, jestli vybrané zvíře se hodí k pacientovi, jestli má terapie pozitivní efekt, správně koordinovat zvíře s terapeutickými postupy (Odendaal, 2007).

Od roku 1990 se začínaly objevovat další výzkumy o terapii se zvířaty. Například byla studie, kdy deseti pacientům, kteří měli diagnostikovanou demenci, mentální retardaci a posttraumatický mozkový syndrom, bylo umožněno vzájemné působení se psem. U všech zúčastněných bylo dosaženo určitého pozitivního zlepšení různého stupně. Nielsen a Delude připravili také zajímavou studii. Několika pacientům dali do prozatímního bydliště na psychiatrické léčebně akvárium s rybičkami a výběh s morčaty. Pacienti se shodli, že přítomnost zvířat pro ně byla prospěšná (Odendaal, 2007).

Další bod zlomu nastal, když pan Voelker nechal otisknout v časopise *Journal of the American Medical Association* článek, *Puppy Love Can Be Therapeutic Too*. Díky tomuto článku vzrostl v Americe počet programů se zvířaty. Jejich počet je odhadován na dva tisíce. Nejčastěji jsou tyto programy realizovány jako psychoterapeutické a tělesně rehabilitační. Nejvíce jsou v těchto programech využíváni psi. Například v rehabilitačním centru v Chicagu jsou psi různě přezkoušeni, ještě než jsou zapojeni do terapie. Organizace, která je testuje, se nazývá Chenny Groupe. Bylo zjištěno, že pro zapojení do programů jsou vhodné jen tři procenta psů. I přes pozitivní odezvu, chtějí lékaři stále důkazy o pozitivních účincích zvířat na lidi. V USA jsou psi doteď využíváni ve vězeních, na školách, v různých nemocnicích nebo domovech důchodců (Odendaal, 2007).

V USA roku 1990 vznikla mezinárodní organizace IAHAIO, (International Association of Human-Animal Interaction Organisations), tato společnost se zabývá výzkumem vztahu lidí a zvířat. Jejím členem je také Česká republika. Každé tři roky probíhá celosvětová konference. V roce 1998 se konala v Praze již osmá konference IAHAIO s tématem: Jak se mění úloha zvířat ve společnosti. V roce 1990 vypracovala společnost Delta Society metodologii pro asistované a léčebné programy se zvířaty, s cílem dále propagovat pozitivní působení zvířat na lidské zdraví. Byly také vypracovány dva programy AAA

(Animal-Assisted-Activities) a AAT (Animal-Assisted-Therapy). AAA a AAT je celosvětově uznáváno a přijímáno (Nerandžič, 2006).

V anglosaských oblastech se rozrůstá program se psy, kteří navštěvují psychiatrické zařízení a různě nemocné pacienty či osamělé osoby. V Kanadě se uplatnil program také návštěvního typu, terapeutické ježdění na koních v léčebných a pedagogických institucích. V Německu se zavádí též hipoterapie a canisterapie. Velkou podporou těchto terapií jsou psychiatři, neurochirurgové, pedagogové, psychologové i teologové jako například Grimm, Teutsch, Bergler (Velemínský a kol., 2007).

V USA jsou přísně stanovená pravidla pro zooterapii. Nejdříve se stanovila kritéria pro canisterapii. Podmínky jsou přísné, jasné a přesné. Například jak psa vybrat, správně cvičit, co se s ním smí provádět a co se nesmí. V České republice první ucelená pravidla pro léčebné využití zvířat stanovilo sdružení Pomocné tlapky ve spolupráci s SVOPAP s.r.o. Majitelkami organizace se sídlem v Praze jsou paní Svobodová a Papežová. Tento právní subjekt vznikl pod záštitou Ministerstva školství v České republice. Zaměřili se na vzdělávání dospělých v oblasti chovatelství zvířat, pořádají různé kurzy pro ošetřovatele, chovatele i canisterapeuty. Po celé České republice jsou různá taková střediska a centra. Prudký rozvoj využití zvířat s terapeutickým záměrem byl zaznamenán po roce 1990. Tyto společnosti jsou začleněné v mezinárodních organizacích (Nerandžič, 2006).

Vondráček a Wirthová napsali v roce 2009 publikaci s názvem Právní minimum pro sestry. V této knize je kapitola, obsahující informace o nestandardních terapiích, canisterapii a hippoterapii. Autoři sdělují svým čtenářům, jak v dnešní době nastal velký rozmach nestandardních terapií, které s sebou mohou nést různá úskalí v podobě medicínských, sociálních, etických, ekonomických a právnických problémů. Například uvádějí, že kontakt se zvířetem nemusí být všem klientům příjemný a jen minimum zdravotních zařízení zvířecí péči uznává. Dále se zmiňují, že canisterapie a hipoterapie má své zdůvodnění v naší společnosti. Není to pouhá přítomnost např. psa na oddělení, ale jeho tvrdý výcvik zároveň s jeho psovodem, aby z toho měl pacient pozitivní užitek (Vondráček, Wirthová, 2009).

1.2 Typy zooterapie podle metod

Nedílnou součástí zooterapie je kategorie podle metod práce s klientem. Je to další specifikace jak pracovat se zvířetem a člověkem dohromady v týmu, aby to bylo lidem prospěšné a zacházení se zvířetem bezpečné.

AAA – Animal Assisted Activities, aktivity za pomoci zvířat. Přirozený rozvoj člověka a přirozený kontakt se zvířetem je zacílen na zlepšení kvality života. Cíle si stanovuje zooterapeut ve spolupráci s osobami starající se o klienta. Jedná se třeba o zlepšení motivace, odstraňování stresu, uzavřenosti apod. Hlavním bodem je obecná aktivizace člověka. Tato činnost je nejvíce využívána v sociálních zařízeních. Domovy pro seniory, dětské domovy, v denních centrech, ve školních institucích. Nejméně je canisterapie praktikována například v psychiatrických zařízeních. Zooterapeut se stává součástí týmu lidí, kteří pečují, starají se o volnočasový program svého klienta. Obvykle se jedná o větší skupinu klientů. Do programu mohou být zapojeni, kromě vychovatelů a pečovatелů i dobrovolníci, kteří organizují zájmovou nebo společenskou stránku života. Zooterapie je zařazena do volnočasových aktivit, plány se sestavují pro celou skupinu, pokud by se jednalo o domácí prostředí, tak by se činnost zaměřovala individuálně. Zooterapeut je povinen vést si záznamy, které podle požadavků a potřeb konzultuje s personálem zařízení. Vše se vyhodnocuje v podobě supervizí a revizních schůzek. Je důležité, aby činnost provozoval proškolený zooterapeut pod dohledem někoho z vedení zařízení nebo jiné odpovědné osoby. Jako typickou aktivitou v zařízení se využívá hlazení zvířete, hry s ním, péče o ně, procvičování paměti a komunikace (Velemínský a kol., 2007).

AAT – Animal Assisted Therapy, terapie za pomoci zvířat. Je to cílený kontakt člověka a zvířete. Celé zaměření je na zlepšení psychického a fyzického stavu klienta či pacienta. Cíle určuje profesionálně proškolený člověk, který je seznámen s cíli léčby klienta. Cíle jsou určeny tak, aby podporovaly konkrétní fyzický, psychický, emocionální nebo rozumový vývoj funkcí člověka. Hlavní cíl je tedy léčba a rehabilitace, která má podporovat proces uzdravení. Klienti jsou zejména lidé s tělesným, mentálním či kombinovaným postižením. Krátkodobě, dlouhodobě nemocní lidé. Dále pak lidé s psychickými či fyzickými poruchami, kteří trpí stavu nepohody. Opět se zooterapeut stává součástí týmu, který pečuje o celkové zdraví klienta. Takže jsou to lékaři, terapeuti, ošetřující personál, sociální a speciální pedagogové nebo pracovníci. Tým by se měl skládat ze zooterapeuta profesionála a zvířete, které bude v terapii použito. Je možno, aby

byl zooterapeutem proškolený laik, ale stále je nutno, aby byla navázána spolupráce s profesionálem, který má na starost péči o klienta. Zooterapie je tedy začleněna do už probíhajícího léčebného a rehabilitačního plánu. Každý plán je speciálně sestaven podle individuálních potřeb klienta. Záznamy o probíhající terapii jsou součástí odborné dokumentace. Profesionální zooterapeut může a nemusí pracovat sám nebo ve skupině. Zooterapeut se plně věnuje vedení zvířete, zatímco se další profesionální pracovník věnuje péči o klienta. V zooterapii jsou využívány různé techniky jako polohování, cílené zlepšování řeči, orientace, paměti, kognitivních funkcí, rozvoj motoriky a sociálních schopností (Velemínský a kol., 2007).

AAE – Animal Assisted Education, vzdělávání za pomoci zvířat, vzdělávací činnost, edukace. Jedná se buď o přirozený, nebo cílený styk člověka se zvířetem. Zaměření na zlepšení či rozšíření výchovy, vzdělání nebo sociální funkce klienta. Cíle formuje pedagogický tým za pomoci zooterapeuta. Zaměření je na určitou skupinu studentů. Například v podobě besed, přednášek, ukázek apod. Anebo se zase může jednat o individuální formu, kdy je terapie zaměřena na jednotlivce, kteří mají třeba specifickou poruchu učení. Nebo se potýkají s výchovnými problémy. Hlavním cílem je nenásilné zvýšení zájmu k učení a osobnímu rozvoji. Zooterapie dohromady se vzdělávací činností potřebuje přísnou přítomnost pedagogického personálu. Mohou to být i rodiče, kteří jsou také obeznámeni s cíli a účinky takové terapie. Zooterapeut se opět stává součástí pedagogické skupiny pracovníků, kteří se starají o výchovu, vzdělání, osobní rozvoj a volnočasové aktivity. Jsou to pedagogové, speciální pedagogové, školní a dětské psychologové apod. Zooterapie je zařazena do probíhajících školních osnov nebo podle individuálního plánu klienta. Plán se sestavuje buď individuálně, nebo pro celou skupinu. Pedagogický tým poté sleduje práci zooterapeuta a vyhodnocuje jeho práci. Zooterapeut podle náročnosti může pracovat ve skupině nebo samostatně. Může si zvolit techniku své práce např. předávání informací zábavnou formou, názornou ukázkou, pomocí her, motivace aj. (Velemínský a kol., 2007).

AACR – Animal Assisted Crisis Response, použití zvířete na odbourání stresu, psychické a fyzické zátěže. Neboli člověk, který se objevil v krizové situaci, jako třeba člověk po živelné katastrofě, kriminálním činu, teroristické či rodinné tragédii. Hlavním cílem je, aby člověk dostal opět stabilizaci. Zooterapeut se stává součástí záchranného systému člověka. Zooterapeut spolupracuje s lékaři, sociálními pracovníky, krizovými poradci, duchovními

apod. Samozřejmě zooterapeut může pracovat i samostatně. Tato terapie je jednou z nejnáročnějších, neboť by měl mít terapeut nejen průpravu ze zoterapie, ale také by měl mít praxi se širokou řadou klientů a mít zvládnutou psychologii na výbornou. I jeho zvíře musí být perfektní a musí umět odolávat okolnímu stresu. Zooterapeut si sestavuje plán, který se týká aktuálního dění klienta. Svou práci si zaznamenává a porovnává s ostatními lidmi v záchranném procesu. Navzájem si však nesmí při své práci zavazet. Zooterapeut musí dodržovat bezpečnost sebe, svého zvířete a klienta. Musí být také připraven na nečekané situace a umět se s nimi vypořádat. Využívají se různé metody, psychologické, empatické, motivační, komunikační, hry, fyzický kontakt zvířete a člověka (Velemínský a kol., 2007).

1.3 Mé vlastní zkušenosti se zoterapií

Můj úplně první kontakt se zoterapií, byl v mých dvanácti letech. Měla jsem možnost pozorovat terapii s koněm. Ve vesnici, kde jsem žila, se konala veřejná sbírka pro těžce nemocnou Nikol, která měla deset let a nemohla navštěvovat základní školu jako zdravé děti. Její rodiče si přáli koupit jí koně, protože se dozvěděli o hipoterapii a jejím blahodárném účinku na tělesnou schránku člověka. Sběrka se povedla a dívka se koupil poník. S Nikolou jsem se shodou okolností sblížila a byla jsem přítomna její terapii, kterou jsem tak nevědomky podstupovala i já. Její rodiče ji natolik milovali, že postavili pro poníka stáj a ohradu hned kousek od jejího pokoje. Dívka každý den po dobu dvou hodin denně jezdila na koni a pobývala v jeho přítomnosti. V prvních několika týdnech se učila pečovat o svého nového přítele, ze začátku na něm nejezdila, jen si zkoušela nasedání, sesedání, sedláni a správné držení těla a uzdy. Zajímavé byly i dechové cvičení, dívka si stoupla vedle koně, opřela se o něj a zhluboka se nadechovala a vydechovala. Na tom bylo vidět, jak jsou spřízněni. Nebo na něm seděla bez sedla a jen v krátkých kalhotách, aby cítila teplo, které z koně proniklo do ní.

Poté co nabyla obrovskou důvěru, vyjelo se na blízkou louku, kde Nikol jezdila dokola na dlouhém laně. Nejdříve krokem, pak se šlo do klusu. Nikol měla samozřejmě na hlavě helmu pro své bezpečí. Tím jak začala jezdit, zlepšila se její fyzická stavba těla, lépe se jí dýchalo a také se jí lépe prokrvovaly končetiny. Ale největší pokrok byl v jejím chování. Začala více komunikovat se svými rodiči a okolím. Už se tolik nezabývala negativními pocity, ale radovala se z přítomnosti poníka.

Další zkušenost jsem získala před třemi roky. Seznámila jsem se s metodou AAE, se vzdělávání za pomoci zvířat. Mám vystudovanou střední pedagogickou školu v Kroměříži, kde jsem měla povinnou praxi v mateřské škole po čtyři roky studia. Ve čtvrtém ročníku jsem absolvovala dvouměsíční praxi od dubna do května v mateřské škole Litenčice, která je pod záštitou místní základní školy.

Měla jsem na starost třídu dětí od tří do šesti let. Měla jsem na starost ranní a dopolední bloky. Od spontánních her, po vzdělávací řízenou činnost. Musela jsem si na každý den připravovat denní program her, vzdělávání a výchovy. Na tyto dva měsíce, po mojí dobu působení, mi bylo určeno, že musím děti seznámit s životem zvířat v zajetí, na vesnici nebo v přírodě. Také jsem do toho měla zahrnout poznávání rostlin a stromů. Každý týden jsem měla rozčleněn na specifitější téma. První dva týdny jsem děti seznamovala se zvířaty v domácnosti, další s životem ve volné přírodě a na závěr jsme poznávali zeleň.

Pro lepší dosažení výsledků ve vzdělávacím a výchovném procesu je názorná ukázka nejlepším motivačním činitelem. Např. když se děti učily o ovoci, doneslo se ovoce, které se nakrájelo a poznávalo podle chuti. Tím si děti lépe zafixovaly název ovoce, neboť si to spojovaly s prožitkem ochutnávání.

V tematickém úseku o zvířatech v domácnosti jsem přinesla na ukázkou mého křečka medvědího. Nejdříve jsme si sedly do kruhu a každý mi povyprávěl, co má doma za zvířata. Poté jsem si dala na ruku křečka a vyprávěla o jeho životě v akváriu, jak jsem k němu přišla, čím ho živím, jak se o něj starám a co potřebuje k životu. Poté si každé dítě postupně mohlo dát hlodavce na ruku, pohlédit si ho a prohlédnout. Protože tato činnost měla velký úspěch, svolila jsem, aby křeček po dobu mého působení v mateřské škole bydlel na učitelském stole. Děti měly určené služby, kdy mu dávaly najíst, vyměňovaly podestýlku a pouštěly proběhnout. Jejich zájem byl obrovský, a když jsem si ho potom vzala zpátky, paní učitelka mě informovala, že i po mém odchodu si děti pamatovaly tuto zkušenost a uměly povyprávět život hlodavce v zajetí či ve volné přírodě, což byla pro mě důležitá zpětná vazba.

V dalším tematickém týdnu jsme probírali lesní zvířata a mláďata. Domluvila jsem se s mým příbuzným, který je lesní hospodář už dvacet pět let, že navštívíme jeho domov, kde má na zahradě ohraničený výběh s divokými prasaty. Tam se děti v bezpečném odstupu od divočáků podívaly, jak prasata žijí ve svém výběhu. Lesník jim povyprávěl o lesních

zvířatech, která má ve svém rajónu, a které měl doma. Ze své vlastní zkušenosti jsem se u svého dědy setkala s kunou, liščaty, jezevcem i kolouškem. Všechna tato zvířata byla ve volné přírodě zraněna a po léčení v zajetí byla zpátky navracena do přírody.

Děti měly nekonečně mnoho dotazů, jediné čeho litovaly, bylo, že si nesměly divočáky pohladit, ale i tak se jim to moc líbilo. Dále se dozvěděly, jak se nazývají mláďata lesních tvorů a co mohou potkat v lese za zvířata.

Abych se ujistila, že si děti zapamatovaly naši tematickou vycházku, připravila jsem si na druhý den obrázky a knížky s lesními živočichy. Byla jsem velice potěšena, protože děti nezapomněly a dokázaly určit název a mládě zvířete. Např. že jelen se srnou mají kolouška. Poté nakreslily obrázky se zvířaty z lesa a pověsily si to ve třídě na nástěnku.

2 CANISTERAPIE

Pes je náš nejoblíbenější průvodce životem, vyhledáváme jeho kontakt, snažíme se potěšit jeho duši a vycvičit ho k obrazu svému. Zjistili jsme, jaké pozitivní působení může mít tento čtyřnohý savec na naši stabilitu, zdraví a sociální začlenění do společnosti.

2.1 Pes v dějinách lidstva

Původní využití psů pro lidi se dodnes skoro vůbec nezměnilo. Psi jsou pořád stejně přátelští, vyhledávají naši společnost a my jejich. Pokud vyrůstají od štěněte po našem boku. Naši rodinu považují za svou smečku a svého pána, za vůdce smečky. Byla vyšlechtěna různorodá plemena, pro lov, pastevectví, k hlídání teritoria nebo jen pro zábavu jako společníci. Za předka prvního ochočeného psa se uvádí asijský vlk, který se nechal zlákat k životu poblíž lidí. Později se blízkost proměnila v pevné pouto, které podle prastarých důkazů trvá již skoro 15 000 let (Fogle, 2007).

Vztah mezi člověkem a vlkem před ochočením je snadno představitelný. Lidé lovili, zbytky zahazovaly a vlci odhozené zbytky kořisti spořádali. Anebo i naopak, člověk dojídá zbytky po vlkovi, kterého zahnal od jeho kořisti sprchou kamenů. Známe je, že lidé raného mezolitu se uchýlovali k vykrádání vlčích doupat, vlčata pak přechovávali v jeskyních, kde je poté zabíjeli a jedli. Ale i tak to stačilo, aby se člověk s vlkem začal sblížovat. Zrodila se jakási náklonnost, neboť vlčata byla velmi přátelská (Caras, 1999).

2.1.1 Starověk

Ze starověku byl nalezen 12 tisíc let starý paleolitický hrob na území severní Izraele. Vykopávky odkryly kostru člověka a psa pohřbeny těsně u sebe. V Thébách byly objeveny 5 až 6 tisíc let staré kresby a malby na stěnách hrobky od neznámého umělce. Staří Egypťané uctívali boha Anúbise, bytost s lidským tělem, ale šakalí hlavou jako strážce posmrtného života, pohřbívání a balzamování. V Horním Egyptě bylo dokonce zasvěceno Anúbovi město Kynopolis. Pes zde byl chráněn a uctíván, a pokud odešel na onen svět, lidé si v domě oholili hlavu a drželi několika denní půst. Pozůstatky psa byly nabalzamovány a za speciálních pohřebních obřadů uloženy do psího pohřebiště, které se objevovalo i v jiných městech. Další starověké civilizace, které se zajímaly o čtyřnohého savece, byla Etiopie a Sumerové, kteří si psa vážili jako hlídače a pomocníka v lovu i v boji.

Záznamy jsou dochovány na hliněných tabulkách. Jestli se chtěl někdo zavděčit králi a vládci země, mohl mu darovat ušlechtilého psa. Je zajímavé, že v Babyloně musel mít lékař svého psa, neboť psí sliny pro ně měly léčivou moc (Galajdová, 1999).

V Persii psa zosobňovali jako zvíře odhalující dobro a zlo. Jejich posvátná kniha Avesta stanovuje tresty za nedobré nakládání se psem a rozlišuje psy podle služeb, které vykonává pro člověka. Nejvyšší trest dostane ten, co se opováží zabít psa, který vykonává něco důležitého. Jako bylo pastevectví či hlídání území. Za jeho usmrcení nešťastník utřil tisíc ran bičem a stejně tolik ran řemenem. Ve zvláštní úctě byli také tzv. čtyřocí psi, neboli plemena s tmavou srstí, se světlým ostrůvkem nad očima, takže zvíře budí dojem, že se dívá, i když spí. Používali se na zahánění zlých duchů. Stejně tak to bylo u dalších starých civilizací jako u jihoamerických Inků, Mayů a Aztéků. Na Aljašce a Sumatře se psi uctívají jako předkové a na Borneu stojí u bran ráje divocí psi, kteří ochraňují všechny vstupující panny (Galajdová, 1999).

V Austrálii je přímá závislost člověka a psa dodnes. Australští domorodci žijí na úrovni doby kamenné. Jejich specialitou je vylupování doupat dinga. Štěňata, která si odnesou, vychovávají společně se svými dětmi. Ve staré Indii. Při slavnostech boha Khandoby služebníci v chrámech štěkali jak psi a návštěvníci je za to odměňovali kostmi na památku velkého psího předka (Galajdová, 1999).

2.1.2 Antické období

V antickém Řecku opěvoval psí oddanost a věrnost slavný básník a kronikář Homér. V příběhu o putování ithackého krále Odyssea je, že ho po dvacetiletém návratu pozná jako první jeho nejvěrnější pes Argo. Také mocný lovec Orion měl svého čtyřnohého přítele Síriuse, po kterém je pojmenována nejjasnější hvězda na našem nebi. Řekové kromě válečných a loveckých psů měli své první domácí mazlíčky. Nejoblíbenější a nedražší byl maltézský pinč. Dámy si potrpěly na tyto mále pejsky, protože je mohly chovat v náručí a lehce přenášet. Někteří psi měli vlastní otrokyně. Ty psí svěřence musely pečlivě česat, koupat, krmit, vodit na procházku a starat se o dobré zdraví. Dokonce i řecký bůh Zeus sváděl Evropu darem v podobě psa. V řeckém náboženství je velice vážená bohyně lovu Artemis a posel bohů Hermes, společnost jim dělali psi. Dále pak je tu opět pes spojován se symbolikou podsvětí, a to v podobě neúplatného strážce východu z podsvětí Kerbera. Pes se také používal k léčení různých nemocí, věřilo se dokonce, že psí olíznutí může

navrátit lidský zrak. Římané převzali od Řeků hodně z jejich kultury a náboženství (Galajdová, 1999).

2.1.3 Středověk

Ve středověku bylo postavení psa ovlivněno náboženstvím. V raném stadiu středověku je brán jako samozřejmost života. Pes se vyskytoval v obydlích šlechty i v chalupách rolníků. Postupem času sílí vliv katolické církve a tím se formuje nový postoj k domácím zvířatům. Úzký vztah ke psu nebo kočce se neslušel, neboť to bylo připomínkou pohanství. Církevní hodnostáři hlásali, že kočky a psi jsou prázdné schránky bez duše. Prostí lidé brali všechna zvířata jako užitkové tvory, mezi ně patřil samozřejmě i pes. Byla stanovena maximální výška chovaného hlídače obydlí. Urození měli pochopitelně výjimku. Církev nabyla obrovské moci, je doloženo starými písemnostmi, že důvod k obvinění z čarodějnictví mohl být i neužitečný pes nebo kočka. Přesto jsou s nimi někteří svatí vymalováni na obrazech. Postoj ke zvířatům ve středověku byl velmi rozpačitý, člověk si mohl zvolit sám svoji cestu, avšak v tichosti se modlil, aby církev jeho zvíře nebrala negativně (Galajdová, 1999).

2.1.4 Novověk

V novověku byla Evropa racionálnější. Díky oslabení vlivu církve se změnil i pohled na zvířata. Rozšířilo se cílené šlechtění psů. Křížením vzniká mnoho psích plemen. Na dvoře královny Viktorie se pohybovali kolie, španělé, mopsové, italští chrtící a mnoho dalších. O této panovnici bylo známo, že velmi ráda psy dostávala darem od jiných královských dvorů nebo si je nechávala dovážet z orientálních cest. Přesto mnoho z minulých postojů přetrvávalo, nižší třídy si nemohly dovolit psa jako společníka, nižší třída mít psa nemohla, neboť se to považovalo za obrovský luxus. Na pozici rodinného společníka ve všech domácnostech si pes musel počkat ještě další desítky let (Galajdová, 1999).

2.1.5 Po 1. světové válce

Důležitý časový mezník je po první světové válce. Rozmáhá se výcvik psů pro pomoc vojákům, kteří přišli v boji o zrak či byli jinak fyzicky znevýhodněni. Ve Francii a v dalších evropských zemích byl používán k rehabilitaci válečně zraněných. Spojené státy

se nechaly inspirovat. Americký psycholog Boris M. Levinson, popsal poprvé využití psa v dětské psychoterapii (Galajdová, 1999).

2.2 Co to je canisterapie

„Název canisterapie se vžil jako označení způsobu terapie, který využívá pozitivního působení psa na zdraví člověka, přičemž pojem zdraví je zde myšlen přesně podle definice WHO (Světové zdravotnické organizace) jako stav psychické, fyzické a sociální pohody.“ (Galajdová, 1999, str. 24). Slovo canisterapie vzniklo z latinského slova canis, neboli pes a slova terapie, což znamená léčba. Užším pojetím můžeme canisterapii specifikovat jako podpůrnou alternativní terapii (Müller, 2005).

„Canisterapie je používání psů k léčebným účelům, zatím nepřesně vymezena, lze ji dělit na a) živelnou – lidem úzkostným, nejistým, osamělým je pes doporučován jako společník a oddaný přítel, tento vztah ovšem může být i kontraproduktivní, protože může provokovat a posilovat tendence člověka k přílišnému drezírování až agresí a týrání psa.

b) řízenou – odborník na tento druh terapie buď vhodného psa opatří a do vztahu mezi pacientem a psem vstupuje, alespoň na určitou dobu, nebo vycvičeného psa využívá při návštěvách nemocných“ (Hartl, Hartlová, str. 84, 2009).

Canisterapie na rozdíl od hipoterapie klade velký důraz na řešení psychologických, citových a sociálních problémů. V hipoterapii je spíše působení na fyzické zdraví člověka. Jako metody rehabilitace se využívá ježdění na koni u člověka například s mozkovou obrnou, roztroušenou sklerózou nebo s ortopedickými vadami. Psychosociální složka, tedy lépe řečeno psychické sblížení se zvířetem je druhotní složkou této terapie. Canisterapie je uplatňována jako podpůrná psychoterapeutická metoda. Člověk nejvíce preferuje za domácího společníka psa. Chrání nás, hlídá, zachraňuje, pomáhá s výchovou našich dětí. Posiluje naši sebedůvěru a sebeúctu osobnosti. Dále nás nutí plnit povinnosti a vede nás k odpovědnosti. Pes, který má za předka vlka, doprovází slepé na cestě lepším životem a dalším zdravotně postiženým je dobrým přítelem a pomocníkem. Pes nutí svou přirozeností, aby s ním jeho pán chodil na procházky, tím se zlepšuje nejenom fyzická, ale i psychická odolnost. Celkově tedy zlepšuje kvalitu života (Nerandžič, 2006).

2.3 Vývoj canisterapie v České republice

Canisterapie v České republice se začala rozšiřovat na počátku 90. let minulého století. První krok ke canisterapii udělal například Ústav sociální péče Kociánka v Brně či Psychiatrická léčebna v Bohnicích v Praze. Postupem času vznikala různá občanská sdružení. Vrcholným bodem v tomto procesu byl vznik České canisterapeutické asociace v roce 2003. Její předsedkyní je v současnosti PhDr. Jiřina Lacinová. Úplně prvním pokusem o založení takového sdružení bylo v roce 1997, které již neexistuje. Z původních nesamostatných center canisterapeutické společnosti začaly vznikat od roku 2001 samostatné regionální organizace. Bohužel byla minimální spolupráce a komunikace. Tím se zapříčinilo, že canisterapie došla k nejednotnému rozvoji a pojetí. Další rozdíly se objevily v poskytování certifikátů za canisterapii, v požadavcích na přípravu canisterapeutického týmu, ve financování a praktikování canisterapie. Postupem času se však canisterapie přece jen dostala do většího podvědomí veřejnosti. Rozvinuly se nové metody a formy jako polohování a skupinová terapie. Žádná z těchto metod však nebyla uznána za léčebnou. Vedle různých sdružení se rozvinuly nové organizace a dobrovolníci v canisterapeutické oblasti. Od roku 1999 se na Univerzitě v Jihočeských Budějovicích na zdravotně sociální fakultě věnují výzkumu působení zvířete na člověka. Později začali lidé s rostoucí oblíbeností canisterapie upozorňovat na rizika s aplikováním neodborné canisterapie. S přibývajícím počtem zájemců o terapie se zvířaty rostly nároky (Velemínský a kol., 2007).

V roce 2003 se konal Mezinárodní seminář o zooterapii. Pořádané sdružením FILIA v Brně. Po tomto semináři vznikla Canisterapeutická asociace neboli CTA. První shromáždění CTA proběhlo 25. 11. 2003 v rámci konference, která se nazývala Pravda o zooterapii. V současnosti pracuje asociace na vytváření uznání canisterapie jako podpůrné léčebné rehabilitační metody. V České republice jsme nyní schopni vypracovat vlastní program využití zvířat v léčebném procesu (Nerandžič, 2006).

2.4 Hlavní používané metody canisterapie

AAA – Animal Assisted Activities v překladu aktivity za účasti zvířete. Pro tuto terapii je speciálně vyškolený odborník nebo dobrovolník. Terapie je prováděna v různých prostředích. Záměr je, aby klient, který tuto terapii podstupuje, byl podle svých potřeb

uspokojen. Můžou to být potřeby odpočinku, zlepšení kvality života, motivační apod. AAA se dělí na pasivní a interaktivní. Pasivní je naprosto jednoduchá forma terapie. V blízkosti člověka je zvíře, které mu dodává potěchu. Nejenže se to týká například postaveného krmítka pro ptáčky na stromě u domu či rybiček v akváriu, ale také psa. Role těchto zvířat je naprosto pasivní, člověk o ně nemusí pečovat. Hodně se tato metoda využívá v domovech pro seniory. Interaktivní metoda je oproti pasivní, více složitější. Může se dále dělit na rezidentní typ a návštěvní typ. U obou typů se pečlivě zvažuje stav zvířete a jsou neméně důležité jeho potřeby. Při obou těchto aktivitách je důležité, jaký se naváže kontakt mezi klientem a zvířetem. Rezidentní typ znamená, že je zvíře trvale v zařízení. Starají se o něj klienti i personál. Pes se pro tuto formu dlouho zvažuje, je to pro něj hodně pracovně náročné. Návštěvní typ jeho potřebám vyhovuje daleko víc. Dobře zaškolený canisterapeut dochází se psem do vybraných institucí. Canisterapeut musí být dostatečně proškolený, vzdělaný a mít zkušenosti v tomto oboru, aby nejenom neohrozil klienta, ale i svého psa (Galajdová, 1999).

AAT – Animal Assisted Therapy neboli terapeutická činnost za účasti zvířat. Je to cílený zásah ve prospěch klienta. Pes je důležitou součástí tohoto procesu. Nedílnou součástí jsou speciálně vyškolení pracovníci. Hlavním rozdílem mezi AAA a AAT je, že AAT je na rozdíl od AAA měřitelné a pozorovatelné. AAA je založeno na projevech radosti, spokojenosti a štěstí (Galajdová, 1999).

AAE – Animal Assisted Education aneb vzdělání pomocí zvířat. Práce člověka a psa pro lepší výchovný efekt, dosažení větší sociální stability a zlepšení vzdělávacích výsledků (Velemínský a kol., 2007).

2.5 Formy canisterapie

. Jsou dvě hlavní formy canisterapie, forma individuální a skupinové canisterapie. Další formy jsou návštěvní, pobytové či rezidentní. Rovněž sem patří jednorázové canisterapeutické a kynologické aktivity.

2.5.1 Individuální forma

Individuální canisterapie je setkání klienta s jedním nebo více canisterapeuty. Je zde velkou předností, že cíle jsou stanoveny podle potřeb a individuality jedince. Je zde větší možnost kontaktu s canisterapeutickým psem a zrušení rušivých elementů při probíhající terapii.

Jedinou nevýhodou je boj canisterapeuta s časem, neboť ho čekají další klienti v jiných zařízeních a možná závist ze strany jiných klientů (Müller, 2005).

2.5.2 Skupinová forma

Skupinová terapie se týká tří a více osob, musí se však dát pozor na vzájemné ovlivňování skupiny se psy. Také se musí zvolit vhodný počet psů na canisterapii. Klient se seznamuje s potřebami psa, tak aby pes nebyl ohrožen na životě a měl dostatek odpočinku. Klient je seznámen s péčí o psa, jaký pes je pro terapii vhodný. Psa je nutno zvýšeně veterinárně kontrolovat. Pokud tedy terapeut využije více psů, je potřeba aby se mezi sebou psi znali. Nevýhodou číslo jedna je špatné uspokojení individuálních cílů, ale za to si klienti mohou vybrat psa podle uvážení, který se k nim nejvíce hodí, třeba podle psího temperamentu, vzhledu, velikosti (Müller, 2005).

2.5.3 Návštěvní program

Jedna z nejoblíbenějších forem canisterapie v České republice. Kontakt s klientem probíhá pravidelně, v určitých časech a na předem smlouveném místě. Pes nesmí být přetěžován, takže je doporučováno, aby pracoval maximálně dvě hodiny týdně. Je dobré, aby do jednoho zařízení chodilo více canisterapeutických týmů než jeden. Canisterapeutický tým může docházet i do domácího prostředí nebo opačně, klient dochází za týmem. Do návštěvního programu dále zahrnujeme canisterapii ve školství, ve zdravotnických zařízeních či zařízeních sociální péče (Velemínský a kol., 2007).

2.5.4 Jednorázové canisterapeutické a kynologické aktivity

Jsou to canisterapeutické návštěvy bez dlouhodobější návaznosti. Jedná se také o ukázky canisterapeutického týmu před diváky. Jednorázový kontakt je prospěšný v tom, že se seznámí se psem, zpestří se stereotypní den nebo se povzbudí pozitivní vztah ke psovi. K tomuto je potřeba, aby canisterapeut měl kynologické znalosti a dovednosti (Velemínský a kol., 2007).

2.5.5 Pobytový program

Jedná se o dlouhodobější nebo krátkodobější pobyty (tábory, celodenní programy, pobytové akce na víkend) psa a canisterapeuta s klienty na jednom místě. Velice náročná

návštěvní forma, využívá se pro canisterapeutickou činnost s dětmi. Zde se můžou kombinovat také individuální a skupinová terapie (Velemínský a kol., 2007).

2.5.6 Rezidentní forma

Rezidentní forma znamená stálý pobyt zvířete v zařízení. Tato forma není doporučována pro canisterapii. Neboť je známé, že pes patří a poslouchá jednoho pána. Doporučují se rybičky, morčata, kočky atd. Jiné je, když pes bydlí v rodině a člen rodiny se věnuje aktivně canisterapii (Velemínský a kol., 2007).

2.6 Canisterapeutické techniky

Mezi tyto postupy patří polohování, odbourání strachu ze psů a cílené canisterapeutické aktivity.

2.6.1 Polohování

Psi jsou známí tím, že chtějí být co nejbližší svému pánovi a jeho rodině. Psi milují a potřebují tělesný kontakt. Když člověk hladí svého věrného přítele, cítí kolik tepla a energie z něj může proudit. Je známo, že hodně zvířat lehává těsně vedle sebe, tím si uchovávají tělesné teplo. Canisterapeutický pes je vycvičený tak, aby dával své teplo a energii nejenom pánovi, ale okolí dobrovolně a s láskou (Forman, Niederwieser, 2001).

Polohování je založeno na přímém kontaktu člověka a psa. Vznik se datuje od 50. let 20. století. Proslavil ji americký osteopat Dr. Lawrence Jones. Aby mohlo probíhat polohování, musí klient, většinou dítě nabít obrovskou důvěru ke canisterapeutickému psovi. Proto je důležitá přítomnost rodiče nebo jiné velice blízké osoby. Polohování nelze provádět násilnou formou, protože je to velmi intimní záležitost a musí probíhat v naprostém klidu, aby se pes zbytečně nestresoval a přistupoval ke canisterapii s velkou energií. Dostatek času rovněž není na škodu. Aby bylo polohování správně prováděno je potřeba mít místnost, kde je teplo, je vyvětráno a nachází se v klidném prostředí. Na zemi na měkké podložce a mít tlumené osvětlení. Využívá se různých pomůcek jako např. polštář, podkova. Polohování je rozkouskováno do několika etap. První může trvat 15-20 minut, vše se odvozuje dle osobních potřeb klienta, ten může být svlečen, bez bot. Dítě by mělo cítit teplo a vnímat srst psa. Ještě jednou, klient si polohu může zvolit sám, nebo se nenásilně dopolohuje či vybere se vhodná poloha (Velemínský a kol., 2007).

Pozice	2-3 psi	pomůcky	1 pes
na zádech, pes pod dolními končetinami	1. pes pod dolní končetinou 2. pes na boku, druhý fixován podkovou	polštář podkova	pes pod dolní končetinou, klient sedí, tělo opřeno o pedagoga nebo leží v podkově
na zádech, psi po stranách	1. pes po pravém boku 2. pes po levém boku 3. pes pod dolní končetinou, horní končetiny podél těla nebo kolem krku psa	polštář válec pod dolní končetinou podkova	pes po jednom boku, druhý bok fixován podkovou
na boku	1. pes z čelní strany, hrudník a břicho 2. pes zádová strana nebo zadní strana dolních končetin pokud je 3. pes je možno na obě místa horní končetina možno pokrčit a dát přes psa	polštář válec mezi dolní končetinou podkova	pes buď z čelní či zádové strany, zbývající strana dopolohována podkovou
vkleče	klient klečí na patách, obličej a horní končetiny položeny na 1. psa 2. pes může olizovat horní končetiny a obličej		klient klečí na patách, obličej a horní končetiny položeny na psa
na břichu	klient leží na břiše či mírně do boku, obličej položeny na hrudník psa		klient leží na břiše či mírně do boku, obličej položený na hrudníku psa

Tabulka č. 1. Osvědčené možnosti polohování (Velemínský a kol., s. 179, 2007).

Během polohování dochází ke zklidnění, zejména hyperaktivních jedinců, k zahřátí – prohřátí, zejména horních a dolních končetin. K uvolňování spasmů, zařatá pěst se rozevře, nohy se natáhnou. Lepší uvolnění jazyka. Oživení mimiky, zvýšená citlivost,

navozování libých pocitů. Oživení a prohloubení oční mimiky, prohloubení dýchání, lepší prokrvování, vliv na sekundární uvolnění spasmů (Velemínský a kol., 2007).

2.6.2 Odbourávání strachu ze psů

Průběh podle Velemínského a kolektivu autorů (2007).

- Pozorování psa přes sklo.
- Pozorování blízkých osob při kontaktu se psem.
- Vstoupení a setrvání v místnosti se psy – kontakt omezen.
- Pozorování těžce postiženého dítěte při polohování (bezbrannost).
- Pozvolné navazování kontaktů se psem, přistoupení k ležícímu psovi, kontakt hlazením.
- Přistoupení ke klidně stojícímu psovi, hlazení.
- Naučení se správné reakci při kontaktu se psem.
- Hry se psem.
- Odměňování granulemi, pozorování druhých jak odměňují.

2.6.3 Cílené canisterapeutické techniky

Jedná se o techniky pro zlepšení: jemné a hrubé motoriky, koordinace pohybu, zlepšení využívání a manipulace s kompenzačními pomůckami, stimulace smyslového vnímání, zlepšení myšlení, představivosti a fantazie. Také se lépe rozvíjejí paměťové schopnosti, řečové dovednosti atd. (Velemínský a kol., 2007).

2.7 Cíle canisterapie

Každá činnost, proces, ale také terapie má svoje cíle. Velmi významnými cíli jsou rozvoj citových, rozumových a pohyblivých schopností. U AAT si odborník smí stanovovat své cíle sám. Neboť speciálně školený canisterapeut musí znát přesné vymezení handicapu klienta. Samozřejmě musí znát odpovídající význam podpůrné terapeutické práce. Cíle nejen že vycházejí z diagnózy, ale také jaké má klient schopnosti, dovednosti, zájmy, potřeby. U dětí by to mělo být s celkovým souladem s výchovně vzdělávacími cíli. Každý cíl je pro každého určen individuálně. Zohledňuje se motivační prvek, konkrétní činnosti

a metody, které následně povedou k naplnění cílů. U AAA nejsou vždy kompletní informace. Zároveň občas je ohraničený čas a prostor na terapii. Cílem například může být navazování lepších vztahů s canisterapeutickými psy, prohlubování pozitivního postoje a příjemných pocitů. Canisterapeut by měl zprostředkovat psychosociální podporu mezi psem a klientem. U skupinové terapie mohou být cíle různé. Proto je výhodou u individuální canisterapie, že cíle si určujeme pro jednoho jedince, podle jeho konkrétních potřeb. U dospělých a dětí může být cílem rozvoj dovedností a schopností, u seniorů jde o zachování a udržení těchto schopností a dovedností. U ostatních může jít o psychosociální podporu, rehabilitaci, zlepšení kvality života. U dětí lze vysledovat určité prvky s konkrétním typem handicapu, jiné se vyskytují u různých typů dětí. Bez ohledu na věk nebo handicap. Podle těchto oblastí byly vytvořeny obecné cíle canisterapie, podle nichž se vybírají vhodné cíle pro klienta (Velemínský a kol., 2007).

Mezi cíle stanovené pro děti patří rozvoj pohyblivosti, psychická podpora, rozumová oblast, motivace, sociální stabilita, vztah ke zvířatům a přírodě. Mezi pohyblivost patří rozvoj pohybových schopností ruky a malých svalových skupin na ruce, celková schopnost pohybu jedince. Psychická podpora je opora, když není rodina na blízku, pozitivní naladění, snížení náladovosti, relaxace, odpoutání se od problémů, mít se rád i s handicapem či onemocněním. Mít se rád, takový jaký/á jsem. Rozumové oblasti to je rozvoj poznávání, vnímání, myšlení, představivosti, paměti, prostorové a časové orientace. Také nesmíme opomenout lepší vývoj řeči a motivace k činnostem. Sociální cíle podporují lepší navazování kontaktů, celkových mezilidských vztahů. Zapojení do určité skupiny, rozvoj hodnotové orientace, rozvoj samostatnosti, obsluhy atd. Cíle pro rozvoj ke zvířatům a přírodě znamená, že se odbourá a zmírní strach ze zvířat anebo přírody. Rozvíjí se lepší zacházení se zvířaty, získávají se dovednosti a schopnosti v oblasti péče o zvíře. Dále záleží na handicapu dítěte. U dětí s hyperaktivním syndromem se stanovuje cíl o snížení hyperaktivity, sklonu jednat náhle, zvyšuje se soustředěnost. Vytvářejí se emoční vazby na zvíře. Děti s mentálním postižením mají cíle, které zlepšují psychomotorický vývoj, pohyb, koordinaci, komunikaci, paměť, myšlení, sebeobsluhu, integraci apod. Děti, které mají zrakové postižení, se zaměřují na zlepšení hrubé motoriky, orientaci v prostoru, samostatnosti. Je zde zakotvena příprava na vodícího psa, stimulace zraku a sluchu aj. U dětí se sluchovým postižením se má rozvíjet lépe abstraktní myšlení, rozvoj celkové komunikace, trénování samostatnosti. Děti s psychosomatickými problémy jsou vedeny

k podpoře sebevědomí, sebedůvěry, podpora pocitu bezpečí a jistoty. Děti na vozíčku také trénují hrubou a jemnou motoriku. Jejich cílem je stanovená psychosociální podpora a podpora sociální stability. Také příprava na asistenčního psa aj. Děti s autistickými rysy mají za cíl např. relaxaci pozitivní emoce, podpora pocitu bezpečí a jistoty. A nakonec jsou tu také děti v ústavním zařízení, u kterých se opět rozvíjí stimulace, pozitivní prožitky, osvojení si běžných aktivit a dovedností. Pozitivní postoj ke psovi a jiným zvířatům. Každé dítě, dospělý je individuální jedinec, který má svoje potřeby, podle kterých řídíme terapii. Samozřejmě se canisterapie praktikuje i v domovech pro seniory. Zde jsou také cíle jako pohyblivost, celková psychická podpora, rozumová oblast, motivace, sociabilita a vztah k živým tvorům a přírodě (Velemínský a kol., 2007).

2.8 Zásady canisterapie

- Klient by měl do canisterapie vstupovat dobrovolně, neměl by být nucen.
- Pro canisterapii volíme odhlučněnou a neprůchozí místnost.
- Canisterapie se aplikuje různými aktivitami, je vhodné mít v místnosti z části koberec a z části hladkou podlahu.
- Pokud při relaxační části terapie používáme hudbu, používáme stále stejnou, protože rychleji přivodí pocit uvolnění.
- Dáváme si pozor, abychom minimalizovali v místnosti rušivé vlivy.
- Je vhodné po každé canisterapii provést hodnocení činnosti. Pořídit si fotodokumentace a videozáznamů ze své terapie. Proto je využívána třetí osoba.
- Klient funguje přes pokyny canisterapeuta
- U mladších klientů je důležitá přítomnost rodičů, anebo písemný souhlas s terapií.
- Účinky po canisterapii odeznívají pomaleji, proto je vhodné použít je pro další práci, výtvarnou, logopedickou atd.
- U nepohyblivých klientů dbáme na správné polohování s prvky rehabilitace a správné zvedání a přenášení klientů. Nesprávných zacházením můžeme zrušit pozitivní účinek terapie.

- Canisterapie by měla probíhat se stejnou skupinou klientů v určitou dobu a na určitém místě.
- Důležité je dostát hygienickým pravidel při terapii, tak abychom neohrožovali žádného zúčastněného (Müller 2005).

2.9 Účastníci canisterapie

Canisterapie je velmi náročný systém, zúčastňuje se ho mnoho subjektů a objektů. Ať je to přímo nebo nepřímo. Tohoto procesu se účastní psovod neboli majitel psa, canisterapeutický pes jako koterapeut, specialisté v pomáhajících profesích, klient, rodina klienta. Terapii samozřejmě ovlivňují i veterinární lékaři, dobrovolníci a chovatelé psů. Psovod bývá zpravidla majitelem psa. Zná psa naprosto dokonale, pečuje o něj, cvičí ho, absolvuje s ním canisterapeutické zkoušky. Psovod dává pozor na zdraví psa, dává mu pokyny, neboť pes poslouchá nejvíce svého pána. Společně tato dvojka, pes a psovod tvoří canisterapeutický tým. Psovod je tedy zodpovědný za chování psa, jeho jednání a reagování a také zodpovídá za přípravu psa na canisterapeutické sezení. I psovod musí splňovat určité požadavky osobnosti, musí svého psa znát detailně a předvídat jak se bude chovat v určitých situacích. Na výběru plemena psa pro canisterapii se netrvá, výběr se odvíjí od jeho vlastností a chování k lidem a jak ho vede jeho pán. Obecně jsou oblíbení labradoři pro svou mírnou povahu a je jich spousta druhů na výběr. Je zajímavé, že více se doporučují feny, než psi. Jsou umírněnější a mateřštější. Dále jdou lépe vycvičit. Pes na canisterapii má být připravován od štěněte. Každé dva roky podstupuje pes se svým psovodem zkoušky, jestli je tým uzpůsobilý konat canisterapii. Pod pojmem poskytovatel péče mohou být různé organizace. Mohou to být zdravotní, školní nebo sociální zařízení. Za všechno zodpovídá odborně školený pracovník, který podpírá odbornost péče. Všichni musí být sebraná skupina. Každý má své povinnosti a úkoly. Terapeut i psovod se připravují zvlášť a o všem vedou odborné dokumentace. Klient, který je objektem terapeutické péče, by měl podstupovat vše dobrovolně. Jenom když jde o dítě, dávají souhlas rodiče i pediatr. Psovod i terapeut přihlíží k individuálním potřebám jedince (Müller, 2005).

Dobrovolník je ten, který nemusí vlastnit psa, ale umí pracovat s klienty a je canisterapii nakloněn. Jak tedy z předchozí věty vyplývá, dobrovolník se věnuje vymýšlení a realizaci programu s klientem. Jednorázově může zajišťovat canisterapeutické akce. Chovatel je důležitý především z hlediska správného výběru štěněte a jeho socializace. Může vybrat potencionálního canisterapeutického psa. Veterinární lékař se stará o vynikající zdravotní stav terapeutického psa. Nejde to ošálit, neboť pes má být pravidelně očkovaný a prohlížený. Majitel psa s ním všechno konzultuje. A v neposlední řadě je tu canisterapeutické sdružení, které poskytuje canisterapie, tedy své canisterapeutické týmy. Zajišťuje vzdělávání svých canisterapeutů a jejich odbornost. Garantuje kvalitu činnosti a popularizaci svého zařízení (Velemínský a kol., 2007).

2.9.1 Klienti canisterapeutické činnosti

Canisterapie je poskytována:

- Dětem se specifickými potřebami.
- Dětem v ústavním zařízení.
- Seniorům v domovu pro seniory.
- Dětské psychiatrické léčebně.
- Lidem a dětem trpícím poruchou autistického spektra.
- Dětem s ADHD, neboli dětem s hyperkinetickou poruchou.
- Lidem a dětem trpící epilepsií.
- Klientům s mentálním postižením.
- Klientům se zrakovým postižením.
- Klientům se sluchovým postižením.
- Klientům s logopedickou vadou.
- Klientům s elektivním mutismem.
- Klientům s tělesným postižením.
- Klientům s vícečetným, kombinovaným postižením (Velemínský a kol., 2007).

2.10 Canisterapeutické centrum Zlín

Sdružení Canisterapeutické centrum ve Zlíně založili společně Gabriela Slušítková, Jitka Mokrejšová a Hanka Outratová. Slavnostně bylo otevřeno 9. prosince 2005. Myšlenka vzniku tohoto centra byla založena na tom, že na území Zlínského kraje nic takového nefungovalo. Sice existovaly canisterapeutické týmy, ale docházely pouze do zařízení. To znamená např. matka, která chtěla svému dítěti umožnit canisterapii, ale nebyla v zařízení, neměla nárok na tuto terapii. Založením canisterapeutického centra Zlín byly tyto problémy vyřešeny. Psi jsou zkoušeni u organizace Podané ruce, o. s.

Poskytované služby centra:

- canisterapie je poskytována široké veřejnosti zdarma
- navštěvování různých zařízení po domluvě
- cvičení a vyhodnocování nových canisterapeutických týmů
- šíření informací o canisterapii
- přednášení na kongresech a konferencích (Canisterapie Zlín, 2008).

3 CANISTERAPEUTICKÝ TÝM

Canisterapeutický tým tvoří canisterapeut a pes. Mezi těmito canisterapeutickými články musí vzniknout dokonalý vztah spolupráce, neboť bez důvěry by tato terapie nemohla fungovat.

3.1 Rozdělení psů podle působení v sociální oblasti

Stejně jako zooteapie jde rozdělit na více kategorií, které jsou specifikovány výběrem zvířete na terapii, tak lze rozlišit i několik kategorií využití psů ve zdravotní a sociální oblasti. Psy můžeme rozdělit na čtyři skupiny:

- servisní psi
- diagnostičtí psi
- záchranářští psi
- canisterapeutičtí psi

3.1.1 Servisní – asistenční pes

Psi servisní pomáhají osobám, které trpí nějakým handicapem nebo onemocněním, můžeme říct, že kompenzují jejich handicap. Mezi tyto psi patří také *asistenční psi*, kteří nejčastěji pomáhají lidem upoutaným na invalidním vozíku. Tento pes dokáže zacházet s předměty, vypínači, dveřmi, umí člověku pomoci, když spadne z vozíku nebo když nemůže najít nějaký předmět atd. Každý pes je cvičen speciálně, podle potřeb osobních potřeb klienta – budoucího pána psa. Pes, je laicky řečeno prodlouženou rukou majitele. Avšak je dobré, učit psa jen těmto dovednostem, které jeho pán nemůže dělat nebo nezvládá. Je tedy nutné, aby se budoucí majitel účastnil výcviku psa s jeho cvičitelem. Dalším pes, který patří do servisní skupiny, je *pes vodící*. Jeho úkolem je pomáhat osobám se zrakovým postižením, zejména osobám se zbytky zraku a nevidomým. Tento pes má nahrazovat zrak člověka, přes něj jdou totiž základní informace z okolí. Dále má pomoci svému pánu dostat se bezpečně k cíli a může fungovat jako sociální způsob spojení s lidmi. *Psi signální* mohou mít rozsáhlejší upotřebení. Upozorňují člověka na konkrétní vjemy. Osobám se sluchovým postižením mohou nahrazovat rozličné zdroje zvuků, alergické

osoby upozorní na chemikálie a epileptikovi ohlásit blížící se záchvat. A pokud je člověk v nebezpečí, pes dokáže sám přivolat pomoc (Velemínský a kol., 2007).

Asistenční pes se dostal do podvědomí následně v souvislosti s vytvořením zázemí pro odborný výcvik slepeckých psů. Výcvik těchto psů hradí zdravotní pojišťovna a řadí je do kategorie prostředků zdravotní techniky. V roce 2004 povolila hygienická a veterinární služba v Praze vstup terapeutickým psů a jiným zvířatům do zdravotnických budov (Nerandžič, 2006).

Výcvik asistenčního psa není levnou záležitostí. V přepočtu to stojí 150 000 až 200 000 korun. Konkrétně je pes vybírán podle typu zdravotního postižení člověka. Výcvik je nesmírně těžký, je také přizpůsoben individuálním potřebám handicapovaného. Důležitou informací je, že pokud je pes usmrcen, ukraden nebo nějak poškozen, nemá klient na nového psa právo, dokud neuběhne lhůta pěti let. Přesná specifikace je lhůta opotřebení pomůcky. Celostátní semináře o problematice využití canisterapeutických psů usilují o to, aby bylo terapeutické využití psa uznáno jako metoda. Zatím to není jednoznačně určeno (Nerandžič, 2006).

Pro tento typ výcviku na servisního psa je potřeba, aby bylo odborně vybráno štěně. Je cíleně socializováno, specificky vychováváno a speciálně cvičeno, nesmí se zapomínat na přítomnost klienta u výcviku psa, neboť dojde k tzv. předání psa. Klient při výcviku získává ke psu důvěru a je na psa připraven. Klient musí být schopen zvládat ovládání psa a starost o něj. Cvičitel psa musí silně spolupracovat s klientem či s jeho okolím. Což znamená, že pozoruje přirozené prostředí svého klienta. Mluví s jeho rodinou, pečovateli, doktory a přáteli. Trenér se musí orientovat v této problematice handicapovaných skupin, a tudíž musí také zvládat kynologii, zdravotnědu a mít i znalosti z psychologie. „*Asistenční pes je účelnou kompenzační pomůckou a plní sociální službu pouze tehdy, pokud naplňuje dané úkoly*“ (Velemínský a kol., s. 116, 2007).

3.1.2 Diagnostičtí psi

V zahraničí je populární metoda AABC – Applied Animal Behaviour Science. Psi zahrnutí v této metodě dokážou svým čichem rozeznat určité projevy nemocí nebo psychosomatické stavy. Je zajímavé, že pes rozpozná začínající nemoc dříve, než je vše možno diagnostikovat v laboratořích. Zpracování informací psem o identifikaci nemocí se nazývá také *pet-scan* nebo *alert pet*. Jsou dva druhy detekce diagnostiky. První metoda je, že je pes

speciálně cvičen na přítomnost nemoci u klientů nebo popřípadě z odebraných vzorků tělních tekutin. Psi můžou rozpoznat např. onkologická onemocnění, diabetes mellitus apod. Vše prostřednictvím čichu. Zatím je však využití těchto speciálně cvičených psů ve zdravotnictví ve fázi výzkumu. Druhý typ je pes, který rozpozná nástup epileptických či diabetických záchvatů. Tímto se předchází druhotným poraněním. Nečekaný pád během záchvatu apod. V České republice je využití diagnostiky za pomoci psů velmi mladou záležitostí. Zatím je vše v přípravných fázích (Velemínský a kol., 2007).

3.1.3 Záchranářští psi

Je to speciálně vycvičený pes, který dokáže vyhledat a označit pohřešované osoby zavalené sněhovou lavinou, v sutinách domu, také osoby pod vodou či ztracené v terénu. Jak ve světě, tak i u nás je příliš mnoho neštěstí a katastrof, na které sám člověk nestačí, vyvinutý čichový smysl psa zachránil nemálo životů. Záchranářský výcvik psů je veden podle schopností psa. Pro záchranářský výcvik nejsou preferována určitá plemena. Záchranářskou práci může dělat příslušník jakékoliv rasy, pokud k tomu bude mít vrozené schopnosti. Celkově pes musí mít dobrou čichovou práci, vyrovnanou povahu, pevné nervy a skvělý fyzický stav. V profesionální oblasti jako je policie nebo Horská služba jsou pro vyhledávání využíváni němečtí ovčáci a to zejména psi. Neboť se předchází případným problémům s háráním feny, které znemožňuje okamžité použití do akce (Velemínský a kol. 2007).

3.2 Canisterapeutický pes

Vrátíme-li se zpátky k vývoji psa, tedy k závěrečnému procesu domestikace, zjistíme, že pes se stal s člověkem dohromady nerozlučnou dvojicí a změnil zásadně svou roli v lidském životě. Zatímco někteří psi stále plní svou praktickou úlohu v našem životě, většina se jich okamžitě přizpůsobila požadavkům lidské rasy (Fogle, 2007).

Avšak nesmíme opomenout, že na každého psa nebo kočku, kteří jsou v bezpečí domácností, připadají stovky dalších zvířat, které jsou bez domova nebo v nebezpečných laboratořích či intenzivních chovech. I když se ve většině moderních společností povedlo zavést práva zvířat, existují stále země s tradičnější kulturou, kde se zvíře nepovažuje za partnera pro život a brutální jednání chodí ruku v ruce s člověkem. Avšak i přes tyto překážky si dokážeme vytvořit k psům pevné pouto již od dětských let (Sheldrake, 2001).

Psa má skoro každý druhý člověk a to skoro ve všech koutech Evropy. Ať je to pes bohatých či chudých lidí, mužů nebo žen. Psi chtějí být po našem boku za jakýchkoliv okolností. Tím, že člověku pomáhají k lepšímu životu, nám dokázali jak potřebná je jejich přítomnost po našem boku (Preisler, 2008).

3.2.1 Kritéria výběru canisterapeutického psa

Výběr psa pro canisterapii není vůbec jednoduchý úkon. Pes by měl být otevřený, přátelský, dobře ovladatelný. Ve vypjatých situacích by neměl jednat agresivně. Autoři rozmanitých studií a vědci uvádějí, že nezáleží na rase psa. Vše se odvíjí od vrozených povahových rysů štěněte, ale i velmi důležité je, jakou má povahu jeho pán. Jistou výhodou mají štěňata s průkazem původu. Známe v nákrese povahové vlastnosti jejich rodičů, což může následně zdědit jejich potomek (Galajdová, 1999).

Nehodí se tedy psi s příliš nezkrotnou a kamarádkou povahou. Tento pes by mohl klientovi způsobit zranění. Avšak příliš klidní, znučení a introvertní psi nejsou také příliš ideální. Canisterapeut nemůže riskovat, že příliš uzavřený pes bude odskakovat od lidí a nebude se chtít mazlit. Klienti potřebují, co nejvíce pozitivních impulzů (Fisherová, Delziová, 1999).

Zdaleka ani tak nezáleží na tom, jestli je vybrané zvíře pro canisterapii pes nebo fena. Obě pohlaví mají své výhody i nevýhody. Pes je většinou vyrovnanější povahy, protože mu nekolísají hormony tak jako u feny, která prožívá období hárání. Avšak psi mohou být až příliš tvrdí, na rozdíl od feny, která se umí lépe v jistých situacích přizpůsobit. Dobrou otázkou je jestli je pro canisterapii vhodný i dospělý pes. Nemusí to být na škodu, jelikož starší pes za sebou může mít již základní výchovu a je známo, že novým podmínkám se dokáže přizpůsobit rychleji. Štěně je však více doporučováno, protože ho sledujete od malička. Starší pes nás může v jistých vyhocených situacích nemile překvapit. Výběr plemene také není nějak omezen. Labradorský retrívr, zlatý retrívr, různé druhy kříženců, border kolie, německý ovčák, kokršpanělové to jsou nejvíce oblíbená plemena ke canisterapii. Je lepší mít v canisterapeutickém centru velkou rozmanitost psů, aby měl klient možnost na výběr. Ne každému dělá dobře přítomnost velkého psa, raději si zvolí malého oříška, kterému se bude důvěřovat v prvopočátcích lépe (Pes přítel člověka, 2010).

Pro zajímavost, děti s těžkým a kombinovaným postižením dávají přednost retrívrům, neboť mají raději psy s mohutnou stavbou kostry a jemnou srstí (Valenta, Müller 2009).

Canisterapeutický pes musí být v dobrém fyzickém i psychickém stavu. Musí být tedy naprosto zdravý. Pes nesmí být přepínán a musí se mu poskytovat dostatek prostoru a relaxace po terapii, kterou podstoupil s klienty (Velemínský a kol., 2007).

3.2.2 Veterinární péče o canisterapeutického psa

Protože je canisterapeutický pes neustále v kontaktu s lidmi, je potřeba dbát na jeho zdravotní stav. Výživa psa není pevně stanovená, ale určuje se podle potřeb psa, jeho věku a vykonávané zátěže. Krmná dávka musí být pokaždé vyrovnaná, měla by obsahovat úměrnou dávku sacharidů, bílkovin, tuků, minerálních látek a vitamínů. Pes by měl mít dost energie. Důležitá je i správná dávka vápníku a fosforu. Srst psa potřebuje pravidelné vyčesávání a některá plemena potřebují specifický stříh srsti. Neboť pes je ve velmi blízkém kontaktu s klientem. Některá plemena, která silně línají, mají vstup po určitou dobu do zařízení odpírán. Do péče o srst je samozřejmě zahrnuta i hygiena psa. Záleží na tom, jestli pes bydlí s pánem v bytě nebo na zahradě, podle toho se řídí jeho koupání. Velmi důležité je, chránit psa před parazity, kteří jsou vyvinuti na napadání jeho organismu. Canisterapeutický pes má být odčervován každé čtyři měsíce. Psa rovněž napadají vnější parazité, jako jsou blechy, klíšťata, dravčící. K obraně slouží speciální obojky anebo postřiky. Musí se dávat pozor, aby klient neměl alergickou reakci na přípravky aplikované na psa. Dále se pravidelně kontrolují zvukovody, zuby, oči a anální žlázy. Drápky se zastříhují podle potřeby, tak aby pes neublížil klientovi a nedocházelo k přerůstání drápků. Pro psa s canisterapeutickým zaměřením se musí zajistit dostatek volnočasových a odpočinkových aktivit, aby se odreagoval. Málo relaxace rovná se špatná terapie (Velemínský a kol., 2007).

3.3 Canisterapeut

„Terapeut je ten kdo léčí, respektive osoba, která je vycvičena v metodách léčení a rehabilitace, a to bez užití léků nebo chirurgických zákroků“ (Hartl, Hartlová, 2009).

Canisterapeutem, psovodem rozumíme dobrovolníka nebo pracovníka, který má dosažené určité vzdělání v canisterapii. Canisterapeutickým týme rozumíme canisterapeutického pracovníka, dobrovolníka s jeho psem, koterapeutem. Je důležité, aby společně splnily kvalitní zkoušky, protože bez zkoušek se canisterapie nedá provozovat. Psovod je také náležitě seznámen s podmínkami a pravidly canisterapie. Psovod má zodpovědnost za sebe

a svého psa, nikdy ho nesmí zbytečně vystavovat nebezpečným situacím, které mu můžou způsobit újmu na zdraví. Po canisterapeutovi se mnohdy vyžaduje, aby zachoval mlčenlivost o svých klientech, obzvláště týkajících se choulostivých údajů. Dále zodpovídá za škodu způsobenou sebou nebo svým psem. O tohle by se měla postarat organizace, pod kterou canisterapii provozují, neboť by měla své pracovníky a dobrovolníky pojistit před případnou škodou (Velemínský a kol., 2007).

Canisterapeut by měl mít silnou, klidnou a vyrovnanou povahu, neboť se setká s mnoha stresovými situacemi. Měl by mít schopnost empatického cítění a 100% rozumět svému psovi a jeho potřebám. Dokonalou souhrou canisterapeuta a canisterapeutického psa vznikají dobré výsledky v jejich společné práci. Odměnou je jim pokrok svých klientů ať už v psychické nebo fyzické rovině.

3.4 Canisterapeutické zkoušky

V České republice jsou nabízeny různé semináře, přednášky, kurzy, přípravy na canisterapeutické zkoušky. Možnosti vzdělání jsou různé podle časové dispozice, finanční dotace, kvality, ale také podle typu vzdělání. Někde jsou na činnost terapeuta připravováni jen lidé nebo psi a jinde celé týmy. Z čehož je vidět, jak nejednotná příprava po celém našem státě je. Psovod by si měl osvojit znalosti z kynologie a ze zdravotně sociální oblasti. Nejvhodnějším řešením je, když je canisterapeut pod střechou nějaké organizace, která se o své canisterapeuty stará, nabízí jim vzdělávací programy, právní ochranu a účast na společných aktivitách (Velemínský a kol., 2007).

Testování psů pro canisterapii, zkušební řád.

- Kontakt s rozhodčím – cvičitel či majitel psa nebo také psovod přistoupí k rozhodčím a před psem spolu komunikují. Poté si rozhodčí na dovolení psovoda pohladí psa, zkontroluje mu nohy, slechy, dotkne se jeho hlavy, přejede mu prsty po srsti. Tím vším se sleduje, jak je pes naučený reagovat na cizí dotyk. Pokud se pes ožene, zavrčí nebo zaútočí, je diskvalifikován.
- Pes pod dozorem – pes je připnut na vodítku, chodí s majitelem kolem dokola, až se nakonec zastaví a pes také. Může, nemusí sednout, ale nesmí trhat, napínat vodítko.
- Kontrola neklidu psa – psovod předvede ostatním, že pes zůstává pod kontrolou, i když je roz dováděný. Deset sekund si majitel se psem hraje, poté na pokyn soudce

(rozhodčího) hru musí rychle ukončit. Povel psovoda na psa se může zopakovat jen 3x, důležité je, aby se pes rychle uklidnil.

- Sřtřetnutí psů ve skupině – jakmile se pes ukáže ve skupině psů jako agresor a dominantní tvor je okamžitě vyhozen ze zkoušek.
- Hlouček lidí – 5 a více lidí vytvoří skupinu, každý jednotlivec má nějakou pomůcku jako deštník, hůl, berle, klobouk. Po jednom si pohladí psa. Pes se svým psovodem dvakrát obejde tuto skupinu a je pokaždé pohlazen. Malí psi mohou být přenášení v náručí. Opět, pokud se pes projeví agresivně, je diskvalifikován. V tomto uskupení je další zkouška psa, tím, že hlouček lidí s pomůckami utvoří kruh, dovnitř vstoupí pomocník v bílém plášti nebo uniformě, další člověk bude dělat hluk s deštníkem, další si třeba bude přetahovat svetr přes hlavu, po chvilce klidu nějaký pomocník rádoby upadne, přestane se hýbat a zadívá se psovi ze země do očí. Vše musí probíhat v klidu. Bez tahání vodítka, agresivity a nevole.
- Odezva psa na invalidní vozík – k psovodovi a psovi ze zadu přijede soudce zkoušek na invalidním vozíku, zastaví se vedle psa a hladí ho. Malého psa si smí vzít na klín, velkého obejmeme třeba kolem krku a přívětivě komunikuje s cvičitelem psa. Jakmile je pes nervózní nebo vystrašený, chce utéct, brojí, štěká, vrčí, je vyhozen ze zkoušek.
- Odezva na nabídnutí pochoutky pro psa – rozhodčí nabídne psovi mls, pes si ho nemusí vzít. Znovu je podstatné, aby pes nesharoval po člověku, který mu nabízí pochoutku.
- Simulace návštěvy u postiženého – pes je položen vedle ležícího na deku, zkoušející napodobuje polohování, obejmeme psa, přitáhne si ho k sobě. Pes musí být v klidu bez nevráživého chování.
- Reakce na běžícího člověka – psovod se psem stojí vedle rozhodčího na vozíku a najednou se objeví běžec, proběhne těsně vedle psa. Po chvilce mjí psa člověk s taškou plechovek, lahví atd., který v blízkosti psa upadne. Pes musí reagovat bez zlosti (Galajdová, 1999).

Zkouškami projde jen pes, který splní všechny vyjmenované body. Zkoušky je možné dvakrát opravit, pokud diskvalifikace byla způsobena úlekem. Tady je totiž na rozdíl od

agrese náprava možná. Pokud pes totiž přímo zaútočí, nesmí již být nikdy navržen na canisterapeutickou činnost. Platnost certifikátu, který je vydán za splnění zkoušek, je 2 roky, poté se zkoušky musejí dělat znovu. Pes se smí známkovat A, B, C, D. A a B prochází bez problému a zkoušky má pes až za dva roky, C musí opakovat zkoušky za rok a D už ke canis zkouškám nikdy nesmí (Galajdová, 1999).

3.5 Zhodnocení canisterapeutické práce

Canisterapeutická centra a organizace by měla vést své canisterapeuty k evaluaci svých činností. To znamená vést si dokumentaci o svých terapiích s klienty, mezi to také patří natočení videa a pořízení fotodokumentace. Canisterapeuté z centra by se měli pravidelně scházet a probírat jak pracují s klientem, proč tak pracují, zaznamenávat si případné pokroky a neúspěchy v canisterapeutické činnosti. Celá skupina si hodnotí svou práci a radí si v nejasných situacích. Do hodnocení také patří chování samotného psa při canisterapii. Na zhodnocení canisterapeutické činnosti se smí také podílet sám klient či odborný personál (Velemínský a kol., 2007).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PROJEKT VÝZKUMU

S canisterapií jsem se seznámila minulý rok v květnu, kdy nám na Fakultu humanitních studií přišla přednášet Jitka Mokrejšová a Renata Hejtmánková se psy, seznámily nás s Canisterapeutickým centrem ve Zlíně, názorně nám předvedly canisterapeutické polohování, odpověděly na naše dotazy a pustily video o své canisterapeutické činnosti. Byla jsem naprosto zaujata a chtěla jsem se touto činností zabývat dál. Energická prezentace dvou canisterapeutek mě velmi motivovala. Rozhodla jsem se tedy v praktické části věnovat problematice canisterapie z pohledu canisterapeuta.

5 PŘÍPRAVNÁ FÁZE VÝZKUMU

V této fázi jsem si definovala výzkumný problém a cíl výzkumu. Dále seznamuji s výzkumným vzorkem a zvolenými otázkami. Jako metodu vyhodnocování výzkumu jsem zvolila polostrukturovaný rozhovor.

5.1 Výzkumný problém

Za výzkumný problém jsem si zvolila vnímání a vliv canisterapie na canisterapeuta. Jak canisterapie naplňuje jejich očekávání. Čím vším museli projít, aby se stali canisterapeuty. Jak se cítí při aplikaci canisterapie, jak se na ně dívá okolí a rodina. Jaká má tato terapie pozitiva a negativa celkově.

5.2 Cíle výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit vnímání a vliv canisterapie na canisterapeuta.

5.3 Druh výzkumu

Jako metodu pro zpracování informací jsem si zvolila kvalitativní výzkum. Kvalita znamená hodnotu, rovněž souhrn všech vlastností, z nichž se dozvídáme něco o tom, jaký je předmět našeho zájmu. Polostrukturovaný rozhovor, je jedna z nejrozšířenějších podob metody rozhovoru. Výzkumník si předem připraví okruh otázek, které jsou otevřené a respondent má možnost mluvit tak, jak položenou otázku chápe. Tazatel má možnost lehce upravit rozhovor směrem, kam se právě interview na základě respondentových otázek ubírá. Také má příležitost hbitě reagovat na nově vzniklá témata, která respondent otevře (Miovský, 2006).

Rozhovor je také mimo jiné zdroj dat o realitě, cílem interview je získat informace o jiných skutečnostech, které stojí mimo tazatele. Je to spolupráce mezi dvěma subjekty, tazatelem a respondentem (Švaříček, Šed'ová, 2007).

Výhody polostrukturovaného rozhovoru:

- Respondent odpovídá jen na stěžejní body otázek.
- Osobitý přístup.
- Možnost vyjádření vlastního pohledu a názoru na dané téma.

- Osobní kontakt.
- Možnost vyjádření se k případným nejasnostem.

Nevýhody:

- Získané informace nemusí být zpracovatelné a kvalitní.
- Odpovědi od respondentů mohou být těžce zpracovatelné (Miovský, 2006).

5.4 Znění stěžejních bodů a otázek v polostrukturovaném rozhovoru

- Vaše dosažené vzdělání?
- Vaše momentální zaměstnání?
- Kdy a kde jste se poprvé seznámil/a s canisterapií?
- Jaký byl Váš první dojem z této terapie?
- Tvrdí se, že jaký pán takový pes? Je to pravda? Jaké plemeno jste zvolil/a? A jak je Váš pes starý?
- Byl výběr Vašeho psa ovlivněn canisterapií nebo jste ho měl/a ještě před poznáním této terapie?
- Myslíte si, že je pes schopen dát Vám lepší vztah než člověk? Proč?
- Jak jste prožíval/a přípravu a probíhání zkoušek, učení na canisterapeuta?
- Kolik času investujete do canisterapie?
- Ovlivnila canisterapie Váš pohled na lidi?
- Jak se staví Vaše rodina a okolí k Vaší canisterapeutické činnosti? Ovlivnilo Vás to?
- Jak berete canisterapii? Je to pro Vás spíše poslání nebo jen volnočasová aktivita? (Vysvětlete, proč poslání nebo proč volnočasová aktivita.)
- Jak relaxujete?
- Jak se cítíte při aplikování canisterapie?

- Změnila Vám canisterapie hodnotovou orientaci? A jestli ano, tak jak?
- Naplňuje canisterapie Vaše potřeby a očekávání?
- A nakonec. Máte z terapie se psy také negativní zkušenost? Jakou? Změnilo Vás to v něčem?

5.5 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek byl vybrán záměrně. Vybrala jsem si canisterapeuty z Canisterapeutického centra ve Zlíně. Kde se specializují na techniku polohování a návštěvy různorodých zařízení ve Zlíně, jako je denní stacionář Nivy apod. Canisterapie je zde poskytována široké veřejnosti zdarma a canisterapeuté jsou z řad dobrovolníků. Výzkumný vzorek se skládá z pěti canisterapeutů, kteří se semnou dobrovolně sešli a poskytli mi odpovědi na mé dotazy. Dva z pěti canisterapeutů se věnují této terapii, teprve pár let, zbylí tři mají za sebou dlouholetou praxi.

6 PRŮBĚH ZÍSKÁVÁNÍ DAT

Data jsem získávala v průběhu dvou měsíců. Můj první pokus o kontakt s Canisterapeutickým centrem ve Zlíně vyšel neúspěšně. Neboť jsem nebyla správně pochopena. Později mi bylo vysvětleno, že o canisterapii se začalo zajímat příliš mnoho studentů, jen kvůli bakalářské práci. Taky mi bylo řečeno, že studenti zasahovali do terapeutických hodin, což se některým rodičům nelíbilo, aplikace terapie se psy je velmi intimní záležitostí.

Poté co jsem byla nejdříve slušně odmítnuta, jsem vysvětlila paní, se kterou jsem v centru komunikovala, můj pravý záměr. Že nechci zasahovat do práce canisterapeutů, ani se nechci dotazovat rodičů či dětí o průběhu a prožívání canisterapie. Ale že potřebuji mluvit s canisterapeuty osobně, neboť mám velký zájem proniknout hlouběji do tohoto tématu a v případě úspěšných rozhovorů, bych se také přidala ráda do řad canisterapeutů. Poté jsem byla informována, že je tato varianta vítána. Dostala jsem kontakt na dva canisteapeuty a zbytek jsem si sama sehnala přes internet a jeden kontakt, přes jinou canisterapeutku. Celkem jsem měla zkontaktovaných osm respondentů, ale z důvodu práce, špatného času a rodinných problémů jsem se musela spokojit s pěti canisterapeuty. Se kterými jsem uskutečnila rozhovory na různých místech ve Zlíně.

První rozhovor jsem měla se slečnou Gabrielou, respondentem číslo 1. Se kterou jsem se sešla v lese za Zlínem. Domluvili jsme se, že se projdeme s našimi psy a v klidu pohovoříme. Nejdříve jsem byla nervózní z neznámého člověka a také co bude následovat. Ale opak byl pravdou. Vše probíhalo s velkou energií a trpělivostí. S respondenty číslo 2 a 3, Renatou a Hankou, jsem se sešla uprostřed náměstí ve Zlíně. Přišly i s dětmi, což mé osobě nevadilo, a paní Renata se svým canisteapeutickým psem. S respondentem číslo 4, paní Radkou, jsem se setkala u jejího domu. Představila mi plemeno naháče, ukázala fotky a povolila mi je případně použít do své práce. Poslední respondent číslo 5, pan Jan, mě čekal v jedné nejmenované restauraci, kde se právě chystal odpočinout po dvouhodinách canisterapeutické činnosti. Všem jsem se slušně představila, s každým jsem si povídala nejdřív soukromě a pak teprve jsem začala nahrávat na diktafon, neboť jsem potřebovala uvolnit napětí mezi oběma stranami. Celkově jsem byla s výběrem respondentů spokojena.

7 SEZNÁMENÍ S RESPONDENTY

Je nedílnou součástí výzkumu. Všichni respondenti souhlasili s tím, že je budu nahrávat na diktafon a že potřebuji tyto informace pro výzkum do bakalářské práce. Žádný z respondentů netrval na úplné anonymitě.

Respondent číslo 1 – Gabriela

Dosažené vzdělání: bakalář v oboru finance a daně, Vyšší odborná škola právní

Momentální zaměstnání: investigativní novinář

Canisterapeutická činnost: 8 let

Canisterapeutický pes: zlatý retrívr Merlin

Respondent číslo 2 – Renata

Dosažené vzdělání: střední škola s maturitou

Momentální zaměstnání: momentálně na mateřské dovolené

Canisterapeutická činnost: 6 let

Canisterapeutický pes: border kolie Kessi

Respondent číslo 3 - Hana

Dosažené vzdělání: bakalář, obor fotografie

Momentální zaměstnání: momentálně na mateřské dovolené

Canisterapeutická činnost: 12 let

Canisterapeutický pes: krátkosrstá kolie Lea

Respondent číslo 4 - Radka

Dosažené vzdělání: vyučená prodavačka obuvi

Momentální zaměstnání: pracuje v Baťově nemocnici v prádelně

Canisterapeutická činnost: 1 rok

Canisterapeutický pes: Český strakatý pes Bela

Respondent číslo 5 – Jan

Dosažené vzdělání: střední odborné s maturitou

Momentální zaměstnání: strojník vodohospodářského zařízení

Canisterapeutická činnost: 1 rok

Canisterapeutický pes: dlouhosrstá kolie Flora

7.1 Zpracování získaných dat

Rozhovory byly nahrávány na diktafon. Po přepsání jednotlivých rozhovorů do počítače, jsem si odpovědi rozdělila na jednotlivé oblasti (seznámení, první dojem, role psa, příprava, časová vytíženost, rodina a okolí, poslání nebo volnočasová aktivita, pohled na lidi, prožívání, hodnotová orientace, uspokojené potřeby a očekávání, negativní zkušenosti). Ke každé oblasti jsem napsala přímé odpovědi respondentů. Poté jsem jejich odpovědi vyhodnotila a shrnula. Nakonec jsem vytvořila tabulku s negativními a pozitivními stránkami canisterapie podle canisterapeutů.

8 ANALÝZA VÝSLEDKŮ

Roztřídění hlavních úryvků v přímé řeči podle oblasti.

8.1 Oblast: seznámení

Respondent číslo 1

„...měla jsem to štěstí, že jsem potkala, teď už mou kolegyni, zakládající členku canisterapeutického centra... Seznámili jsme se na cvičáku. Ona už canisterapii dělala, tak mě začala učit.“

Respondent číslo 2

„Takže s canisterapií jsem se poprvé seznámila, dalo by se říct v televizi. Viděla jsem malinkou upomínku nebo spíš takový medailonek o canisterapii.“

Respondent číslo 3

„V novinách, někde jsem četla nějaký článek, že někde se něco takového děje, ale nikdo o to velice nestál. A potom přes kamarádku..., která dělala canisterapii u seniorů.“

Respondent číslo 4

„Úplně poprvé jsem se setkala s canisterapií s kamarádkou, protože ona to začala dělat a při venčení pejsků jsem si řekla, že to prostě zkusíme.“

Respondent číslo 5

„Že něco takového existuje, jsem věděl dopředu, to jsem odkud si zaslechl. Nevím přesně odkud. Nic bližšího jsem se nedozvěděl.“

8.2 Oblast: první dojem

Respondent číslo 1

„Já jsem do té doby ještě neviděla tolik postižených a tak postižených dětí, takže určitě to byl šok a obrovská psychická námaha pro mě a potom jsem to začala brát tak.“

Respondent číslo 2

„Takže můj první dojem z canisterapie, tak samozřejmě hodně silný jelikož jsem člověk velmi citlivý a byla jsem. Prakticky se věnuji polohování, a tudíž jsem byla přizvána na

hodinu polohování, abych se podívala, jakým způsobem to probíhá a tady tohleto. Samozřejmě první pocity byly zprvu smíšené...“

Respondent číslo 3

„Brečela jsem. Takový byl můj první zážitek.“

Respondent číslo 4

„...mě spíš zajímal tam ten pes, já jsem ani neřešila ty postižené děti. Já jsem psovod, já nejsem zdravotní sestra. Já neznám toho pacienta jako takového, ale jako psovod jsem se věnovala psovi a zjistila jsem, že ten pes to zvládá, že ho to baví...“

Respondent číslo 5

„Měl jsem strach, jestli to zvládnou, tu zodpovědnost za toho človíčka. Jestli na to budu mít trpělivost a čas.“

8.3 Oblast: role psa

Respondent číslo 1

Podobnost psa s povahou pána: *„... já jsem teda extrémně klidný člověk a můj pes je extrémně klidný, a když někdo zvýší hlas, tak se dokážu okamžitě ze sekundy na sekundu rozbrečet a to samé nesnáší i můj pes. Nesnáší zvyšování hlasu, neměl to rád od malinka, prostě na něj stačilo zvýšit hlas a už se začal hrozně třepat a tak, přitom neměl nikdy špatnou zkušenost.“*

Výběr psa pro canisterapii: *„...pak jsem se teda rozhodla, že chci něco pořádného a chci s tím psem něco dělat a chci dělat canisterapii, takže já jsem věděla, že to existuje, nicméně jsem o tom nevěděla nic. Takže Merlina jsem si vybírala, právě podle toho, aby byl na to vhodný.“*

Člověk versus pes: *„Předtím bych Vám řekla, že určitě ano, ale myslím si, že vůči těm lidem co mám teď okolo sebe, by to bylo nespravedlivé. Takže v určité chvíli asi ano, ten pes má furt dobrou náladu, ten pes vás nenechá ve srabu. Já když jsem smutná a pláču, tak on přijde a začne mi olizovat slzy a začne mi nosit hračky a snaží se mě rozveselit, takže máme fakt extrémní vztah s Merlinem, ale teď už na to nedokážu jednoznačně odpovědět.“*

Respondent číslo 2

Podobnost psa s povahou pána: *„Tak můj mentor, taky říká, že jsem pro všechny hloupá, že bych se pro všechny rozdala. Já si myslím, že asi jo. Jelikož Kessinka by se taky pro všechny rozdala. Takže si myslím, že ano.“*

Výběr psa pro canisterapii: *„Můj výběr psa byl ovlivněn canisterapií samozřejmě byl, ale byl spíše vybrán kvůli povaze.“*

Člověk versus pes: *„Jelikož já jsem se v lidech už strašně mockrát spletla a můžu říct, že jsem škaředě naletěla. Tak pro mě opravdu jsou, já nechci říct, že ty lidi co mám ve své blízkosti, mám samozřejmě ráda, ale jako upřednostňuju zvířata.“*

Respondent číslo 3

Podobnost psa s povahou pána: *„Myslím si, že je.... „Můj pes je uštěkaný, já jsem hodně ukecaná. Ano, ale má takovou klidnou povahu, ale někdy se i naštvě, jak bych to řekla. Ona je hodně temperamentní. Asi tak.“*

Výběr psa pro canisterapii: *„Ano, výběr psa byl přímo ovlivněn canisterapií. A to, že mi ho plně hradilo canisterapeutické centrum. Ten pes byl kupovaný vyloženě pro canisterapii, takže jsem vybírala povahově, vybírala jsem krytí, vybírala vrch. Všechno, komplet.“*

Člověk versus pes: *„Ano, pes Vám do ničeho nekecá, poslouchá, když potřebujete.“*

Respondent číslo 4

Podobnost psa s povahou pána: *„Ano, ano! Jsem potřeštěná, bláznivá, divoká a uchechtaná. Takže můj pes je potřeštěný, bláznivý, divoký a smějící se rošťácký oříšek.“*

Výběr psa pro canisterapii: *„Vůbec ne, já jsem po strakáči toužila sedm let a pak jsem si ho prostě koupila. Já jsem dřív dělala na psím útulku. Chovám psy dvacet let, cvičím psy dvacet let. Mě to baví cvičit psy a věnovat se jim.“*

Člověk versus pes: *„To je těžká otázka. Člověk nějak miluje psa, nějak miluje člověka. V každém případě vždycky zůstane tím kamarádem, vy mu můžete vždycky nadávat, můžete se na něj zlobit, ale ten pes vás prostě miluje, za to ten člověk se prostě urazí a odejde.“*

Respondent číslo 5

Podobnost psa s povahou pána: *„Teď se budu trochu chválit. Asi že nevyhledáváme konflikty ani jeden. Mě se spíš zdá, že je u lidí fyzická tam ta podoba, ale jako kolie si moc nepřipadám.“*

Výběr psa pro canisterapii: *„Nebyl.“*

Člověk versus pes: *„To záleží konkrétně na tom člověku, psu atd. Není to pravidlem. Může to být tak i tak. Asi bych si nedovolil nějak srovnávat.“*

8.4 Oblast: příprava

Respondent číslo 1

„...když Merlin začal chodit na cvičák, já nevím, měl asi čtyři měsíce a vlastně už od těch čtyř, pěti měsíců jsem začala docházet s ním do stacionáře na Nivy. Takže jsem tam začala docházet vlastně na canisterapii, nicméně první to probíhá tak, že ten pes se seznamuje se vším a já jsem o tom nevěděla nic. Seznamovala jsem se s diagnózama klientů atd. Jak v té canisterapii přistupovat a tak. Takže přípravy, já teda pokud vlastně cvičím psy na canisterapii, tak obecně říkám, platí, že záleží na šikovnosti psa, na vztahu psa psovod a na povaze psa. A nicméně výcvik na canisterapii trvá rok, někdy i rok a půl. Takže u nás to taky tak nějak trvalo, fungovalo.“

Respondent číslo 2

„Takže tam určitě, ta fenečka musí být prakticky zvyklá na rušný život. To znamená, že jsem se připravovala tak, že jsem chodila s ní po městě, aby zvykla ruchy jak aut, tak lidí, samozřejmě ta poslušnost tam taky musí být. Prostě se to zkouší. Tak jsem byla přizvaná, prakticky do toho prostředí, do toho stacionáře, aby si Kessi zvykala na různé typy míst a prostorů i na dezinfekční pachy a tady tohles to všechno, aby to toho pejska nerozhodilo. Takže tam ta příprava byla opravdu důsledná. Doporučovala bych tady tuhle přípravu normálně i lidem, kteří chtějí aby jejich pes byl normálně schůdný pro život, aby se ničeho nebál. Opravdu dát si s tím práci, aby ho nic nerozhodilo. Takže příprava byla důsledná.“

Respondent číslo 3

„Protože už to dělám docela dlouho, tak jsem věděla jak. Připravovala jsem se pod vedením canisterapeutky, ve stacionáři ve Zlíně, tady na Nivách. Nejdřív se psem, potom sama.“

Respondent číslo 4

„...a tak nějak náhodně, tím že jsem ukecaná a tím, že jsem všude o tom pořád mluvila, dřív jsem roznášela noviny. A tam byla paní, která odešla a vydávala obědy v kuchyni na Letné, tam je chráněná dílna pro postižené. A ona se tam nějak zmínila, že připravuju pejska na canisterapii, že mě to baví a jim tam právě tehdy umřel westík, který tam docházel. Oni právě někoho sháněli a nemohli sehnat. Ona jim řekla o mě. A tam může pes, který nemá zkoušky, protože ti lidé jsou tam svéprávní a oni tam chodí do práce, nejsou to malé děti. Já jsem tam začala chodit před zkouškami a můj pes si tam s těma lidma hraje, což ho určitě nabíjí a nechodí tak unavený jako z polohování. Pomohli mi připravit toho psa na zkoušky. Samozřejmě před každým zkouškama má člověk trému, člověk se bojí, aby něco nepokazil. Ty zkoušky jsou vyloženě o povahových vlastnostech toho psa, o jeho povahových vlohách.“

Respondent číslo 5

„Ze začátku docela těžké, se k tomu nějak přemluvit, dokopat.“

8.5 Oblast: časová vytíženost**Respondent číslo 1**

„No já musím říct, že jednu dobu, zvláště když jsem měla takové těžké období, tak jsem do té canisterapie investovala úplně, strašně, strašně moc, protože mi to pomáhalo. Bylo to čistě sobecké, že jsem dávala radost někomu jinému, tudíž jsem na sebe strašně zapomínala. Teď je to tak, že vlastně canisterapeutický pes smí pracovat jen ty dvě hodiny týdně. Takže se snažím mít ty dvě hodiny opravdu naplněné, dokud ten pes prostě může.“

Respondent číslo 2

„Momentálně moc času není. Jsou to sem tam nějaké přednášky, tím že sem tam zaučuju canisterapeutický tým. Ale když jsem se věnovala canisterapii v uvozovkách na plno, jelikož je to dobrovolné a já to dělám při zaměstnání, tak jsem se snažila spíš jednou za čtrnáct

dni ke starým lidem a do toho stacionáře k dětem. Jak jsem byla potom na mateřské a do práce jsem nemusela a dítě bylo ještě v bříšku a já měla čas. Tak jsem se snažila canisterapii věnovat, každý týden jedenkrát denně.“

Respondent číslo 3

„Teď momentálně nemám moc času věnovat se canisterapii. Ale snažím se chodit na nějaké přednášky nebo předváděčky aspoň tak. Od září bych znovu chtěla začít pracovat v centru dvě hodiny týdně.“

Respondent číslo 4

„Canisterapie je problém pracovní v tom, že když jsem roznášela noviny, když jsem byla v devět hodin ráno doma. Mohla jsem kdykoliv, dopoledne jsem mohla docházet, odpoledne. Kdykoliv. Oni vás odpoledne většinou nikdy nechcú, všude chtějí dopoledne. Teď dělám v prádelně. Od půl šesté do dvou. Já nejsem schopná fungovat. Můžu dorážet až ve tři hodiny. Na té Letné ano. V polohování jsem se domluvila s rodiči těch děťátek, že budu docházet odpoledne do rodin. Že jinak to není možné. Je to hrozně těžké sladit s rodinou, prací. Rodina člověku vyčítá, že to dělá zadarmo. Že v tom vidí, že je to brigáda za peníze. Sice to chápou, ale mračí se u toho.“

Respondent číslo 5

„Na canisterapii chodím výhradně dopoledne, kdy jsou ostatní ve škole nebo v práci. V tomhle snad rodinu nešidím. Manželka má sice představu, že bych mohl místo toho doma víc uklízet nebo dělat jiné věci. Ale tak kolikrát si říkám často ráno, kolikrát tam jedu kolem té půl deváté, proč ještě neležím v posteli a nespím.“

8.6 Oblast: rodina a okolí

Respondent číslo 1

„...mám spoustu mých kamarádů co se prostě chtějí podívat na tu hodinu. Naši, třeba mí rodiče, ač Merlina jsem si pořizovala, když jsem byla ještě u rodičů, Merlina nechtěli, že jsme v paneláku bla bla bla. A teď je to jejich rodinný miláček, kór ještě když vidí mě někde v televizi, jak povídám o canisterapii nebo tak. Tak vím, že jsou na mě strašně pyšní a prostě na Merlina taky, a všem se tím chlubí. Takže tak.“

Respondent číslo 2

„Tak jakože já si myslím, já mám ještě desetiletého syna, tak to vám můžu říct, že jsem ho vzala sebou do stacionáře právě k těm maličkým dětem, tak tam si myslím, že mu dávám tímto strašně moc, že taky ví o čem to je, ví, že se těmhle dětem nesmí posmívat. Spousta jeho vrstevníků to nechápe, a jelikož ty rodiče nepoučili, je to spíš nevědomost, že to neví jak se chovat k takovým dětem třeba na vozičku, třeba ještě vydávají nějaké zvuky nebo dětem které mají špatnou motoriku, se vysmívají. Náš malý je takový ochránce, kdy on je spíš jakože chrání. Že druhým vysvětluje, že on je hloupý, že je nemocný, že za to nemůže. Takže toho malého to ovlivnilo strašně moc. A můžu říct, že jsem se setkala i s negativem. Jako takovým, proč to dělám, když za to nic nemám.“

Respondent číslo 3

„Všichni to hodně obdivují, hodně lidí my řeklo, že si nedokáže představit, že by něco takového dělali. Že by je to dojímalo a znamenalo by to pro ně moc velké emoce. Že by to nedokázali psychicky.“

Respondent číslo 4

„To si spíš myslím, že ne. Jím spíš vadí, že doma není navařeno, uklizeno. Když ten člověk běží z práce do jiné práce, přijde večer a je unavený. Naopak si myslím, co jsem vyzorovala. Že se tak chlubí tím, co dělám. Že je to takové zlobení na oko. Na druhou stranu jsou rádi, že u nich někdo v rodině něco takového dokázal. Dělá jim to dobře.“

Respondent číslo 5.

„Tak starší už se tam byla podívat, vlastně i ta mladší, dohromady všechny tři, na to polohování když jsem začínal. Ta mladší z toho nemá takový rozum, to je ještě trdlo, starší má hlavně poznámky, že Flora ztloustla, ta mě tlačí k tomu, abych se necpal piškotama. Pomáhá mi vymýšlet a učit Floru nějaké kousky, pro pobavení seniorů. Přátelé, kteří o tom ví, to celkem uznávají nebo mě to aspoň mě to říkají.“

8.7 Oblast: volný čas**Respondent číslo 1**

„Takže člověk nemůže jen dávat a musí prostě i nějak, nechci říct brát, ale prostě umět se odreagovat ať už od práce nebo od canisterapie. Miluju sport, přes zimu určitě spinning,

který mám i proto, abych si odpočinula od práce, si přitom vyčistím hlavu. Plavání, přes léto brusle, kolo a před rokem jsem si koupila snowboard, jezdím na snowboardu.“

Respondent číslo 2

„Tomu bych se ráda zasmála, tak jakože volného času moc nemám, ale jako snažím se, věnuji se té canistearpii, abych prakticky nezanedbávala tu rodinu. Já mám dvě děťátka a té canisterapii se věnuju většinou dopoledne. Jak já relaxuju? Hlavně psy, jdu do lesa. Nebo nechám děti tatínkovi, odpočinu si sama a to je ten nejlepší relax.“

Respondent číslo 3

„Relaxuju se psem na horách i s dítětem samozřejmě, protože jsem na mateřské. Chodíme po horách všichni dohromady, po výletech, v létě na hrady apod.“

Respondent číslo 4

„Mě baví psi, jdu do lesa na vycházku a ti psi jdou semnou. Když se mi nechce mluvit, já jdu, mlčím a hodinu jdu, dívám se, jak si běhají, jak si čuchají a dělá mi to radost. Já jsem se tak narodila, já bez psů nemůžu být.“

Respondent číslo 5

„...chodím teda s Florou ven, procházky. Zajdu si na pivko, hledím spíš na kvalitu než na kvantitu. Vzhledem k těm směnám, my to moc nevychází. Občas na pinec. Jsem takový hodně čtenář, občas televize, počítač, ale výjimečně.“

8.8 Oblast: poslání nebo volnočasová aktivita

Respondent číslo 1

„...pro mě je to poslání.“

Respondent číslo 2

„Dá se říct, jakože to vidím, že jsem tu pro lidi, chtěla bych jim pomoci a tím že mám a miluju psy, tak jsem to chtěla skloubit tady takovým nějakým způsobem. Já chodím ještě ke starým lidem, tam je to samé.“

Respondent číslo 3

„Poslání.“

Respondent číslo 4

„Já nevím. Mě totiž hrozně baví dělat radost lidem, dělat si s nima srandu, aby jim bylo dobře. Baví mě těm lidem dávat radost. Někdy je člověk z té práce hrozně unavený, já běžím domů, vyvenčím psy a vezmu Belu a jdeme na trolejbus. Já jsem hrozně unavená. Já bych si tam nejradyji sedla a seděla. Ale když ty lidičky vidíte, jak se na vás těší, to člověka nabije tou energií, mám úplně tu radost, vymýšlím ty nápady co nového dělat s těma dětma. Nejhorší je se odhodlat a jít tam. Pak už je to jednoduché.“

Respondent číslo 5

„To je věc, kterou já nevím, prostě nevím. Já kolikrát když tam jedu v tom autě a říkám si, proč nespím. Ale jedu tam z nějakého neznámého důvodu rád. Možná ta ješitnost ve mně trošku pracuje, že se někdo těší, až mě uvidí, spíš toho psa.“

8.9 Oblast: pohled na lidi**Respondent číslo 1**

„...canisterapii můžou dělat jenom lidi, kteří ne jenomže mají rádi psy, ale mají vztah k lidem. Tudiž jsou pro mě hrozně dobrosrdeční, kteří chtějí pomáhat a pomáhají nezištně. Takže já si těchto lidí strašně, strašně vážím.“

Respondent číslo 2

„Najednou člověk vidí, co všechno na tom světě je, najednou si váží maličkostí víc.“

Respondent číslo 3

„...ovlivnila můj pohled na postižené lidi. Protože je člověk dokáže líp vnímat a dokáže s nimi líp komunikovat. Většina lidí se s nima nesetkává, tak je nedokáže oslovit, neumí s nima komunikovat. Díky canisterapii jsem se naučila komunikovat s touhle skupinou lidí nebo vůbec s nějakým handicapem. Člověk se nebojí zeptat, jestli nepotřebují pomoc, nepotřebují převést přes cestu nebo něco podobného.“

Respondent číslo 4

„...obdivuju ty rodiče, co proto dítě dělají maximum. I když vědí, že je to do budoucna zbytečné. Aspoň v té chvíli, co je ten človíček je na světě se snaží dát všechno, co můžou.“

Respondent číslo 5

...je pravda asi, že bohužel budu citovat sestřičku, že kdo se nestará o staré lidi, tak neví o čem ten život je, jaký ten život může být.“

8.10 Oblast: prožívání**Respondent číslo 1**

„Velké štěstí, obrovské štěstí.“

Respondent číslo 2

„Když je tam ta zpětná vazba a oni mají zájem. Tak je to někdy fakt vhání slzy do očí. Takže mám radost, vnitřně mě to plně naplňuje a cítím se užitečná. Mě to hřeje u srdíčka.“

Respondent číslo 3

„...když už se nám něco podaří, většinou se u toho i pláče.“

Respondent číslo 4

„...já nebrečím nad tou postiženou holčičkou, nejsem nešťastná. Prostě vidím, jak toho psa mám a jak ho dám, aby jí dělal radost. Takové to nadšení, jak těm lidem pomoci.“

Respondent číslo 5

„Na to nemyslím, protože dávám pozor, aby neublížil nějakým způsobem Floře a Flora jim. Zatím dohlížím na to, aby vše probíhalo tak jak má. Že prostě nepřemýšlím nad něčím takovým.“

8.11 Oblast: změna hodnotová orientace**Respondent číslo 1**

„ Já si myslím, že ji mám asi furt stejnou. Protože já jsem vždycky byla hodně dominantní člověk a proto tu canisterapii taky dělám. Takže pro mě vždycky byly, teď to bude znít jako hrozné klišé, všichni ostatní a pak já.“

Respondent číslo 2

„...myslím si, že hodnoty toho života se strašně přehodnotili. Z mého pohledu se strašně přehodnotili. Člověk si zakládal na tom, že nevím, ne že bych byla lačná po penězích, ale aby byly peníze, teďka je to úplně jiné.“

Respondent číslo 3

„Určitě ano, taky canisterapie a taky setkávání s těmi postiženými lidmi, setkávání se s rodiči postiženého dítěte, je to hrozně těžké. To jsou lidé, kteří zaslouží obrovskou úctu. Nedokážu si třeba představit sama sebe v roli rodiče postiženého dítěte. Je to hrozně těžké, ohromně je obdivuju. Opravdu hodně.“

Respondent číslo 4

„Asi jo, já jsem takhle nikdy nepřemýšlela. Já jsem pejskař, vždycky jsem byla pejskař. Když jsem nelítala po cvičáku, tak jsem jezdila po výstavách. Teď chodím na canisterapii.“

Respondent číslo 5

„Určitě ano. Člověk vidí, co mu ten život dokáže udělat, s těmi lidmi ve staří. Nebo přitom polohování jsme se učili s mladým klukem. Co dokáže udělat s těma lidma dětská mozková obrna.“

8.12 Oblast: Uspokojené potřeby a očekávání**Respondent číslo 1**

„Pokud beru čistě canisterapii, já, klient, pes, tak určitě ano.“

Respondent číslo 2

„Určitě, když chodí k nám lidi do canisterapeutického centra, kde prakticky kde já jsem neměla možnost ještě tolikrát polohovat, já jsem opravdu chodila do toho stacionáře, ale když vidíte vlastně, jak ty rodiče jsou u toho a jak jsou naprosto spokojení.“

Respondent číslo 3

„...člověk se cítí být užitečný, alespoň se psem. Když už má toho psa. Aspoň spojí ten svět lidský s kynologickým a dokáže vkládat lidem větu, že ten pes nemusí být jen bojové plemeno, který škube lidi.“

Respondent číslo 4

„Ano.“

Respondent číslo 5

„...naplňuje tu potřebu toho, že se člověk na někoho těší, v tomhle směru mě to dělá dobře.“

8.13 Oblast: negativní zkušenost**Respondent číslo 1**

„...za tu dobu co dělám canisterapii a psy cvičím zhruba pět let. Tak zájem o canisterapii je 90% odpad. A z mé zkušenosti, co se týče těch lidí, že to přestanou dělat a z mé zkušenosti prostě vyplývá to, že lidi se nadchnou, kolikrát jenom aby mohli říct, já dělám canisterapii. Jo ale pak nemají ani tu slušnost mi říct, když já na to nemám nebo já na to nemám čas, mě to prostě nebaví, raději si zajdou do kina atak dál atak dále.“

Vliv: „...o tom jsem mluvila, pokud dá člověk čas, energii ostatním a oni potom nemají tu slušnost mu říct.“

Respondent číslo 2

„Negativní zkušenost, jako u těch dětí určitě ne. Tam jsem si negativní zkušenost já zatím žádnou neprožila. Není to přímo negativní zkušenost, ale když chodím k těm starým lidem, jsou takový nedůvěřivý a znají ty psy pouze jako by ten nutný doplněk ke dvorku, aby hlídal a odstrašil případného zloděje. A nechápou, že ten pejsek může vykonávat i takovou příjemnou práci, tam potom negativa zažiju. Mě celkem mrzí, že tady u nás ve Zlíně jsme se snažili prosadit i na LDN, kamarádka tam volala, ale nemají zájem. Myslím si, že tenkrát neměli zájem. Tam se neustále mění nějak vedení a tady to všechno, takže nikdy nevím. Ale máme pocit, že tam to mají pořád spojené s tím, že pes, plno bakterií, virů a špíny. Tak toto je spíš takové negativum, co mě mrzí.“

Vliv: „Určitě ne. Právě naopak jakože od malička, když mě někde někdo šprajcne, já ale dokážu, že to jde, dokážu se odprostit, mě to nějak neovlivnilo.“

Respondent číslo 3

„Mám jednu negativní zkušenost s jedním sdružením canisterapeutickým z Brna. Vždycky je to o lidech. Setkali jsme se s lidmi, že když jsme chtěli vystoupit z tohoto sdružení,

protože jsme nebyli spokojeni s jejich činností, tak nás potom začali pomlouvat, rozesílat dopisy na různé úřady apod. Že nejsme canisterapeuté, neumíme dělat canisterapii a naši psi jsou nevhodní.“

Vliv: *„Člověka to mrzí.“*

Respondent číslo 4

„Většinu jsem nadšená. Protože ti lidi od vás očekávají pomoc, většinou se na vás těší a vy jim jdete pomoci, tak jako ke konfliktu nikdy nedošlo.“

Respondent číslo 5

„Nic mě nenapadá.“

9 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Zhodnocení každé oblasti i s tabulkou negativ a pozitiv na canisterapii.

9.1 Oblast: seznámení

Zajímalo mě, jak se respondenti dostali ke canisterapii.

Respondent č. 1 (R1) uvádí, že si pod pojem canisterapie neuměl představit nic bližšího. R1 se ke canisterapii dostal díky jinému canisterapeutovi, který se stal přítelem a učitelem canisterapie zároveň.

Respondent č. 2 (R2) si canisterapie všiml díky článku v novinách.

Respondent č. 3 (R3) se také dozvěděl o canisterapii z médií, posléze však k lepšímu poznání přispěl kamarád.

Respondent č. 4 (R4) se odhodlal ke canisterapeutické činnosti na popud své známé.

Respondent č. 5 (R5) uvádí, že se o canisterapii dověděl z doslechu.

Shrnutí: Tři z pěti respondentů se ke canisterapii dostali vlivem druhé osoby. Dva získali informace z médií a jeden neuvádí nic konkrétního.

9.2 Oblast: první dojem

První kontakt člověka a canisterapie, jaký byl první dojem.

R1 uvádí, že při prvním kontaktu s canisterapií byl v šoku a také, že to byla pro něj velká psychická námaha.

R2 pocítil smíšené pocity při pozorování aplikace canisterapie jako divák.

R3 spontánně projevil emoce, při sledování ukázky.

R4 se nezaměřovala na pocity, ale na psa, který se projevil jako vhodný kandidát na canisterapii.

R5 dostal obavy, jestli na tuto terapii stačí.

Shrnutí: první kontakt s canisterapií byl pro čtyři z pěti respondentů velmi emocionální záležitostí. Jen jeden převádí své pocity ke psu a ne klidem.

9.3 Oblast: role psa

Jak si stojí u respondentů v životě pes.

R1 je silně citově propojen se svým psem. Výběr psa byl ovlivněn canisterapií. Lidí si váží stejně jako svého čtyřnohého přítele. V minulosti na něm byl více fixován než v přítomnosti, díky nepříznivému období s lidmi.

R2 udává, že pes je mu také podobný určitými vlastnostmi. Byl vybrán kvůli své povaze a přiznává, upřednostňování psa před lidmi.

R3 se také přirovnává okamžitě k povaze psa. Při výběru hrála hlavní role právě canisterapie a pes má taky navrch nad člověkem.

R4 konstatuje, že je stejný úplně jako jeho pes. Psi jsou nejoblíbenější složkou jeho života. Strávil s nimi skoro půlku svého života. Canisterapie vůbec neovlivnila výběr psa. Vztah ke psu a člověku nechce příliš srovnávat, i když je patrné, jak převažují lidský prvek respondentova života.

R5 se přiklonil napůl k podobě se svým psem, canisterapie neovlivnila výběr psa a vztah k lidem a psům je vyrovnaný.

Shrnutí: Tři respondenti se nechali ovlivnit canisterapií při výběru psa. Dva toto tvrzení odmítli. Všech pět souhlasí, že je jejich pes stejný v určitých bodech jako oni. Pro čtyři z nich je psí vztah silnější než k lidem.

9.4 Oblast: příprava

Jak prožívali přípravu na canisterapii.

R1 příprava trvala nějakou dobu, docházel se psem na praktické ukázky do různých zařízení.

R2 se psem byl důsledný v přípravě na canisterapeutickou činnost. Také docházeli do zařízení. Výcvik probíhal tvrdě a důsledně.

R3 nejdříve připravovala psa a potom sama, zase navštěvování zařízení.

R4 nejdříve započal canisterapii v jednom zařízení a pak až se začala zajímat o canisterapeutické zkoušky. R4 přiznal strach před zkouškami.

R5 se bál, že nedokáže aplikovat canisterapii pravidelně.

Shrnutí: Všech pět respondentů by nešlo do canisterapie bez praktických zkušeností. Příprava probíhala povinně a pravidelně. Jen jeden z respondentů se bál, že zklame.

9.5 Oblast: časový vytíženost

Čas, který jsou schopni investovat do canisterapie.

R1 se do canisterapie ponořil ze začátku hlouběji, víc než je zdrávo. Ubíral si čas i ze svého osobního života kvůli terapii. Momentálně se snaží dodržovat dvě hodiny týdně.

R2 nemá na canisterapii teď čas, tak jak by chtěl. Důvod dítě. Dříve se věnoval canisterapii na plno, snaha o skloubení práce a canisterapie celkem vycházela.

R3 se také nemá v přítomném čase canisterapii pravidelně. Důvod, dítě. Za pár měsíců se chce však zase vrátit do starého režimu, kdy canisterapie byla jedním z nejdůležitějších aktivit. Canisterapii se podřizovalo všechno.

R4 se přiznal, že canisterapie u něj jde těžko spojit dohromady s rodinou a momentálním prací.

R5 Má vyhrazený určitý čas pro canisterapii a to dopoledne, rodinu tím nezanedbává.

Shrnutí: Tři canisterapeuté nemají dostatek času na canisterapii, kvůli rodině nebo práci. Dva canisterapeuté mají pravidelný rozvrh terapie, kterou naplňují. Jeden canisterapeut propadl terapii až nezdravě, druhý se občas přemáhá, aby šel do zařízení, kde se svým psem figuruje.

9.6 Oblast: rodina a okolí

Canisterapie zasahuje do rodiny, přátel a prostředí ve kterém canisterapeut žije.

R1 zájem okolí a rodiny o canisterapeutickou činnost R1 je patrný.

R2 poukázala na to, že její canisterapeutická činnost ovlivnila jeho dítě v pozitivním slova smyslu.

R3 konstatuje, že ho jeho okolí obdivuje.

R4 přiznává, že jeho rodina se sice jeho činností chlubí, ale vadí jim, že R4 tráví málo času doma a věnování domácnosti.

R5 Má velkou podporu nejen u své rodiny, ale také u svých přátel.

Shrnutí: Všichni respondenti se shodli na tom, že mají velkou podporu ze stran rodiny i přátel, jen R4 má nepatrný pokles pozitivního vztahu mezi rodinou a canisterapií.

9.7 Oblast: volný čas

Volný čas se nesmí u canisterapeutů opomínat, neboť terapeutická činnost hodně vysiluje.

R1 ví, že se musí umět odreagovat od práce nebo od canisterapie. Neboť mu to bere hodně energie. Má mnoho volnočasových aktivit. Hlavní je sport a procházky se psem.

R2 snaží se, aby nezanedbával rodinu ani canisterapii. Relaxaci vidí ve svých psech, a když může být o samotě.

R3 do relaxace také zahrnuje psa.

R4 je chovatelem psů celým svým srdce, takže také je hlavním bodem relaxace pochod se psy do lesa.

R5 je na tom podobně jako předešlí respondenti. Také pes a také procházky. Je trochu omezen svou prací. Dále pak je to sport, televize, počítač, knihy.

Shrnutí: Všichni respondenti jsou si vědomi, že k jejich zájmu v canisterapii je důležité umět relaxovat. Všech pět respondentů tohle dodržuje. I když dva respondenti mají malé děti, dokážou si udělat čas jen na sebe.

9.8 Oblast: poslání nebo volnočasová aktivita

Kam se ubírá jejich záměr s canisterapií.

R1 jednoznačně volí canisterapii za své poslání, chce pomáhat lidem.

R2 jejím cílem je skloubit psy a pomoc, vidí v tom poslání.

R3 poslání.

R4 se zarazil a prohlásil, že vlastně neví, co to pro něj je. Canisterapie mu dělá radost, dává mu energii, baví ho to, ale není stoprocentně rozhodlý.

R5 také váhá

Shrnutí: Tři z pěti respondentů jednoznačně odpovídá poslání, ale dva respondenti jsou váhaví a nemůžou se rozhodnout. Možná je to ovlivněno tím, že R1, R2, R3 už velmi

dlouhou dobu, sami zaučují canisterapeutické týmy a předávají jim své zkušenosti. R4 a R5 jsou canisterapeuty krátkou dobu.

9.9 Oblast: pohled na lidi

Jak se změnilo vnímání lidí okolo sebe.

R1 se zaměřil na popsání obdivu ke canisterapeutům

R2 si více váží maličností.

R3 vidí změnu pohledu na postižené lidi.

R4 je obdivovatelem rodičů handicapovaných dětí.

R5 má dobré vztahy a zkušenosti se seniory, přehodnotil své postavení k nim

Shrnutí: Respondenti se shodli na tom, že je canisterapeutická práce nenechává chladnými. A některé jejich názory se přehodnotily a změnily.

9.10 Oblast: prožívání

Canisterapeut prochází také velkou psychickou námahou, cloumají jim silné emoce.

R1 při aplikování canisterapie prožívá velké štěstí.

R2 je také spokojen, práce s klienty ho hřeje u srdce.

R3 prožívá silné emoce.

R4 prožívá velkou radost a nadšení.

R5 jako jediný nad tím nepřemýšlí, spíš se zaměřuje na to, aby neublížil psovi nebo pes klientovi.

Shrnutí: I tady se skoro všichni respondenti shodli, že jim canisterapie dává velkou pozitivní sílu. Až na R5. Se kterým jsem mluvila, a hbitě odpověděl, že možná je to protože je muž, neboť ženy dokážou uvažovat nad více věcmi naráz.

9.11 Oblast: změna hodnotové orientace

Změna žebříčku hodnot může být při canisterapeutické činnosti možná.

R1 si myslí, že má pořád stejnou hodnotovou orientaci, kvůli své dominantní povaze a myslí jen stále na ostatní než na sebe.

R2 své hodnoty přehodnotila, díky tomu čeho všeho byla v canisterapii svědkem.

R3 změnil postoj k handicapovaným

R4 nikdy o tom nepřemýšlel v takové souvislosti, neboť jeho životem jsou a budou psi.

R5 ano.

Shrnutí: R1 se cítí pořád stejně jako před osmi lety, než začala s canisterapií. R2 a R3 mají stejný postoj k této otázce a to že změnil. R4 je nejvíce zaměřená na psy. R5 byl jasný a stručný, dál jsme nerozebírali.“

9.12 Oblast: uspokojené potřeby a očekávání

Správného canisterapeuta by měla jeho činnost naplňovat v pozitivním slova smyslu.

R1 pokud to bere z pohledu klient, pes, canisterapeut, tak je spokojená

R2 pronese, že pokojení rodiče rovná se spokojený klient, spokojený respondent.

R3 cítí se být užitečná.

R4 ano.

R5 naplňuje se mu potřeba, že se na něj lidi těší, sice ne přímo, ale taky se o to týká.

Shrnutí: všech pět respondentů má naplněné potřeby a očekávání spojené s canisterapií.

9.13 Oblast: negativní zkušenosti

S čím se setkali ze strany negativních zkušeností a jak je to ovlivnilo.

R1 vadí chování některých uchazečů o canisterapii, že se rychle nadchnou a zakrátký čas hledají výmluvu, jak by se dalo vykroutit ze slíbené spolupráce. Vliv, ostražitý postoj k novým zájemcům o cansiterapii.

R2 vadí mu podrážděnost a nedůvěřivost seniorů. Špatná komunikace s některýma zařízeníma

R3 se setkal se špatnou zkušeností ze strany canisterapeutického centra v Brně. Negativum je závist.

R4 nezažil negativní zkušenost.

R5 také nezažil.

Shrnutí: opět jsou tu vidět rozličné odpovědi dlouholetých canisteerapeutů s praxí a canisterapeutů, kteří se věnují terapii chvíli.

Pozitiva	Negativa
<ul style="list-style-type: none"> • větší informovanost o canisterapii přes media 	<ul style="list-style-type: none"> • špatná dostupnost informací v knižní podobě
<ul style="list-style-type: none"> • pes 	<ul style="list-style-type: none"> • velká práce s výcvikem psa
<ul style="list-style-type: none"> • poznání nových lidí, nových přátel 	<ul style="list-style-type: none"> • poznání nezájmu ze strany lidí
<ul style="list-style-type: none"> • přívaly pozitivních emocí, když se daří 	<ul style="list-style-type: none"> • psychická námaha
<ul style="list-style-type: none"> • větší radost z maličností, pozitivnější pohled na svět 	<ul style="list-style-type: none"> • canisterapie jde dát těžce dohromady s časem, rodinou a přáteli
<ul style="list-style-type: none"> • zdokonalování se v komunikaci s lidmi a získávání nových poznatků v různých oblastech, např. fyzioterapie 	<ul style="list-style-type: none"> • jen pro silné povahy, které dokážou ustát pohled na utrpení dospělých i dětí
<ul style="list-style-type: none"> • přístupné široké veřejnosti, poskytování služeb zdarma 	<ul style="list-style-type: none"> • činnost canisterapeuta se většinou finančně neohodnocuje
<ul style="list-style-type: none"> • povinná relaxace 	<ul style="list-style-type: none"> • možnost naprostému propadnutí canisterapii s následky vyčerpání
<ul style="list-style-type: none"> • úspěšná spolupráce s klienty 	<ul style="list-style-type: none"> • neúspěšná spolupráce s klienty
<ul style="list-style-type: none"> • podpora rodiny a okolí 	<ul style="list-style-type: none"> • nespokojenost rodiny s vaší canisterapeutickou dobrovolnickou činností.

<ul style="list-style-type: none">• dobrovolník	<ul style="list-style-type: none">• dobrovolníkem se může stát i člověk, který má postranní, špatné úmysly s canisterapií
<ul style="list-style-type: none">• spolupráce s různými zařízeními	<ul style="list-style-type: none">• nespolupráce některých zařízení
<ul style="list-style-type: none">• člověk se naučí se trpělivost a zodpovědnosti	<ul style="list-style-type: none">• člověk nesmí chodit na canisterapii s negativní náladou, přenes na klienta

Tabulka č. 2 – Negativní a pozitivní stránky canisterapie z pohledu respondentů

10 SHRNUTÍ

Výzkumná část se zaměřuje na zjištění vlivu canisterapie na canisterapeuta v jeho osobním životě, při aplikování canisterapie, při jednání s lidmi. Jak ji prožívají a vnímají. Čím vším si museli nebo musejí ještě projít, než se stali, stanou plnohodnotnými canisterapeutickými pracovníky. Jak je práce canisterapeuta naplňuje a co si o terapii myslí. Jak je ovlivněna jejich rodina a prostředí, ve kterém žijí.

Bakalářka je velkým přínosem svými získanými údaji. Byla otevřena další cesta do poznání, co canisterapie může pro člověka znamenat. Z mého výzkumu tedy vyplynulo, že canisterapie ovlivňuje canisterapeuty ve všech již zmíněných oblastech života. Pokud se tedy člověk chce stát canisterapeutem, musí počítat s náročností terapie, těžkou dřinou a oblíbené koníčky bude muset odložit stranou. Nejvíce času zabere péče a výcvik psa, kterého bere canisterapeut jako plnohodnotného člena rodiny. Jak již zmínila jedna respondentka, člověka to dokáže zcela pohltnout a záleží jen na něm, jakou cestu si vybere, aby se tak nestalo. Byla jsem překvapena, že i když do canisterapie respondenti hodně investovali, stále si našli čas, aby si udělali malou radost v podobě relaxace. Všichni se drží hesla, že na terapii nesmí přijít s negativním naladěním, neboť to dokáže jejich snažení a naplnění práce s klientem zcela zmařit.

V rodinném prostředí mají naštěstí všichni velkou podporu, i když se sem tam protest od rodinných příslušníků objeví a nechápou slovo dobrovolník. Stejně tak je to u přátel a okolí. Kromě jednoho respondenta mají všichni dotazování rodinu s dětmi. Uvedli, že již několikrát vzali své potomky například na polohování, aby si uvědomili, že život není tak lehký pro všechny. Canisterapeut dělá canisterapii, svým způsobem i pro sebe. Všech pět respondentů miluje psy, stejně jako lidi, ne-li víc. Chtěli najít plnohodnotné zabavení pro svého psa, ale také to skloubit s pomocí lidem. Člověk na canisterapii by měl mít schopnost empatie, porozumění, umět trpělivě pracovat s klienty a mít obrovskou zodpovědnost. To vše mi vyplynulo z odpovědí od respondentů.

Hodně často jsem si všimla, že se s canisterapií seznámili spíše nezáměrným způsobem. Buď je ke canisterapii dovedlo náhodné setkání s jiným canisterapeutem anebo média. V dnešní době již takový problém sehnat si více informací o této terapii není, což těchto pět respondentů mělo před pár roky těžší.

Čekala jsem, že mě canisterapeuté více seznámí s negativními zkušenostmi, což se tak nestalo a poukázali jen na pár malých drobností. Jednalo se problémy většinou s lidmi, s nějakým zařízením nebo jeden respondent uváděl, že mu vadí tzv. canisterapeuté, kteří to vše dělají jen pro své vlastní uspokojení, aby si řekli, já jsem canisterapeut. Měla několik možností se s takovými lidmi setkat, a proto se jim snaží vyhýbat. Ovlivnilo ji to v tom smyslu, že nevěří moc nově přichozím canisterapeutickým dobrovolníkům a čeká, jestli ji ten člověk nezklame. Pohybovat se v téhle terapii dá velkou práci.

Přípravu a učení na canisterapeutické zkoušky prožívali všichni ve směř ve stejném duchu a to velké dřiny a odříkání. Pes může mít sice předpoklady v dobré povaze, ale nemusí již dobře reagovat v určitých situacích. Příprava canisterapeutického psa trvá nejméně rok a začíná se psem, který nepřesáhne dva roky života.

Při aplikování terapie se všichni respondenti ženského pohlaví shodli na tom, že cítí pocity štěstí, radosti a pýchy. Za to mužský respondent, jen konstatoval, že nedokáže myslet na víc věcí na jednou, než na fyzickou činnost při canisteapii.

Ani jeden z dotazovaných nevedl, že by se chtěl canisterapie v budoucnosti vzdát. Dvě dotazované jsou momentálně na mateřské dovolené, přesto si najdou čas na doplňování vzdělání, tím že chodí na přednášky a různé ukázky práce se psy. Výběr psa byl pro tři respondenty záměrný, pro dva to objevili až po pořízení psa. Čtyři z pěti dotazovaných jsou cvičiteli psů anebo profesionálními kynology. Jedna respondentka dokonce nemusela moc plemeno labradora, i když jsou pro canisterapii velmi oblíbení, konstatovala, že vše záleží na vztahu pán a pes. Poté se odvíjí výcvik, jestli bude pes otevřený, přátelský díky dobrému vedení nebo naopak agresivní a špatně vycvičitelný.

Pro všech pět lidí je canisteapie spíše posláním než volnočasovou aktivitou, i když dva respondenti nebyli ještě pořádně rozhodnutí.

Jak jsem již dříve zmiňovala, se všemi respondenty jsem dělala rozhovor osobně, z očí do očí. Ze všech jsem měla dobrý dojem a s jedním respondentem bych se chtěla setkávat i v budoucnu. Pro mě byl významným momentem, pozorování canisterapeutů jen při komunikaci semnou, neboť jsou to všichni příjemní lidé, s kouskem citu a energií na rozdávání. Nikdo nebyl strhaný, unavený nebo znechucen, že musí odpovídat na mé otázky. Všichni vypadali spokojeně a odpočinutě. Což je další ukazatel, že přítomnost psa po jejich boku je velkým přínosem pro společnost, ale také pro ně.

11 ZÁVĚR

V bakalářské práci je zpracováno téma canisterapie, která v současné době stoupla na popularitě mezi lidmi, ale přesto se setkávám se zvědavými dotazy, co to znamená terapie se psy.

Teoretická část definuje nejdříve pojem zooterapie, neboť canisterapie z ní vzešla jako další léčebná forma se zvířetem. Dále se zabývám canisterapií, jejími formami, metodami, technikami, účastníky, cíli a canisterapeutickým týmem, který tvoří člověk a pes.

V praktické části se věnuji odhalování vlivů canisterapie na člověka, respektive na canisterapeuta. Přibližuji jejich rodinný život, jejich canisterapeutickou osobnost, také jejich citění, prožívání, potřeby. Byl proveden kvalitativní rozhovor s pěti canisterapeuty, kteří mají různou úroveň zkušeností. Jejich přímou řeč jsem převedla do oblastí, které jsme spolu otevřeli. A poté jsem z nich shrnula nejdůležitější fakta. Závěrem praktické části je tabulka, kterou jsem sestavila na popud rozhovorů, negativa a pozitiva canisterapie z pohledu canisterapeuta.

Hlavní důvodem proč jsem psala bakalářskou práci o canisterapii byl, abych se dozvěděla informace přímo od zdroje, když se chci stát sama canisterapeutem. Pět dotazovaných, pět originálních povah, pět lidí, co mají za sebou různé zkušenosti v oblasti canisterapie. Nejprve jsem si připravila teorii, abych tématu terapii se psem rozuměla blíže a měla možnost se ptát na dotazy, které mě budou zajímat ohledně mých možností. Poté jsem se s nimi postupně setkávala a zapamatovala si cenné informace. Bohužel momentálně musím konstatovat, že můj výběr psa nebyl zatím příliš šťastný pro canisterapii. Sice jsem chovatelce zadávala, ať mi vybere štěně s klidnou povahou, ale bohužel můj černý labrador je zatím ještě velmi neohrabaný v chování k lidem, příliš otevřený a hravý. Canisterapeuti mě ujistili, že mám ještě možnost vše napravit, ale musela bych na tom hodně zapracovat.

Uvědomila jsem se, že canisterapie nemůže být pro nikoho koníčkem, neboť u koníčku člověk nemusí vydržet, ale canisterapie je poslání, které člověka vede, pokud má nesobecké úmysly v pomoci druhému člověku.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. CARAS R. *Zvířata, která změnila člověka*. Praha: Rybka Publishers, 1999. ISBN 80-86182-25-8.
2. FISHEROVÁ, B., DELZIOVÁ, S. *Anohý Einstein*, Praha: Ivo Železný, 1999. ISBN 80-240-0759-2.
3. FOGLE, B. *Psi*. Praha: Slovart, 2007. ISBN 978-80-7209-912-2.
4. FORMAN, A., NIEDERWIESER, S. *Léčivá síla zvířat*, Praha: Ivo Železný, 2001. ISBN 80-240-2032-7.
5. GALAJDOVÁ, L. *Pes lékařem lidské duše*. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-7169-789-3.
6. HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-569-1.
7. HESSLER-KEYOVÁ, M. *Magická moc zvířat*. Praha: PLOT, 2002. ISBN 80-86523-10-1.
8. CHERNAKOVÁ, S. *Zvířata jako učitelé a léčitelé*. Praha: Chvojko nakladatelství, 1999. ISBN 8086183-16-5.
9. MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Havlíčkův Brod: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4.
10. MÜLLER, O. *Terapie ve speciální pedagogice*. Olomouc: Univerzita Palackého Olomouc, 2005. ISBN 80-244-1075-3.
11. NERANDŽIČ, Z. *Animoterapie aneb Jak nás zvířata umí léčit*. Praha: Albatros, 2006. ISBN 80-00-01809-8.
12. ODENDAAL, J. *Zvířata a naše mentální zdraví – proč, co a jak*. Praha: Brázda, 2007. ISBN 978-80-209-0356-3.
13. PREISER, F. *Pes v 21. Století*. Praha: Canis TR, 2008. ISBN 978-80-904210-0-4.
14. SHELDRAKE, R. *Váš pes to ví*. Praha: Rybka, 2003. ISBN 80-86182-50-9.
15. ŠVARŤÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
16. VALENTA, M., MÜLLER, O. *Psychopedie*. Praha: Parta, 2009. ISBN 978-80-7320-137-1.

17. VELEMÍNSKÝ, M., KOLEKTIV AUTORŮ, *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice: Dona, 2007. ISBN 978-80-7322-109-6.
18. VONDRÁČEK, L. *Právní minimum pro sestry*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3132-2.
19. WOLOY, E. M. *Pes a lidská duše*. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka, 2005. ISBN 80-85880-42-3.

Internetové zdroje

CANISTERAPIE. Zlín, 2010 [cit. 2010-04-06]. Dostupná z www: <<http://www.canisterapie-zlin.cz/>>.

PES PŘÍTEL ČLOVĚKA. Praha, 2010 [cit. 2010-04-01]. Dostupná z www: <<http://www.pespriteclloveka.cz/novinky.aspx/strana-1/rubrika-72/typ-0>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AAA – Animal Assisted Activities, aktivity za pomoci zvířat

AAT – Animal Assisted Therapy, terapie za pomoci zvířat.

AAE – Animal Assisted Education, vzdělávání za pomoci zvířat, vzdělávací činnost, edukace.

AACR – Animal Assisted Crisis Response, použití zvířete na odbourání stresu.

atd.- a tak dále

aj. – a jiné

apod. – apod.

SEZNAM TABULEK

Tabulka číslo 1..... str. 31

Tabulka číslo 2.....str. 73